

Stab Ekonomi har under året fått en tydligare roll att samordna arbetet med beslutsunderlag för kommunens investeringsprogram och därigenom bli till så att underlaget blir mer enhetligt och fullständigt.

Under året har arbete bedrivits med upphandling av en ny simhall. Det syftar till att ett privat konsortium ska ansvara för finansiering, byggande och drift av den nya anläggningen. Till följd av den kaotiska situation som rått på finansmarknaderna under hösten har anbudstiden förlängts till 27 februari 2009.

En förstudie om det ekonomiadministrativa arbetet inom kommunen har lett till ett fördjupat arbete med konsultstöd under servicekontorets ansvar för att framför allt minska tidsåtgången för att hantera ekonomiska transaktioner.

Framtiden

Höstens konjunkturavmattning, som kraftigt förstärkts av den kaotiska situationen på finansmarknaderna, kommer bli så att medföra en kraftig minskning av skatteunderlagets tillväxt. Det betyder att kommunens ekonomi under 2009, och särskilt 2010, kommer att bli mer ansträngd än vad som tidigare beräknats. Den kan också komma att ställa krav på t ex ekonomiskt stöd till fler hushåll i kommunen. En beredskap måste därför finnas för omprövning och omprioritering inom kommunens olika verksamheter. Det ankommer på kommunchefens stab att samordna sådana insatser inför politiska beslut.

3.2 Servicekontoret

Genom en omorganisation 2007 bildades ett servicekontor för intern och extern service. Servicekontoret består av enheterna redovisning, lön, upphandling, växel, vaktmästeri, IT samt servicecenter.

Redovisningsenheten

På uppdrag av kommunledningen genomfördes under våren en utredning som gick igenom processerna inom ekonomiadministrationen för att dels effektivisera dessa samt bedöma hur man kan centralisera dessa. Utredningen resulterade i att kommunledningen gav redovisningsenheten i uppdrag att starta arbetet med att se över alla processerna samt centralisera dessa till redovisningsenheten genom en intern omorganisation.

En förutsättning för att skapa effektivare processer var att se över befintlig kodplan. Arbetet med att byta kodplan startade i slutet av året. Den nya kodplanen skall stärka arbetet kring den ekonomiska uppföljningen. Det skall således bli lättare att ta fram respektive verksamhets resultat.

Från januari skannas alla leverantörsfakturor av enheten. Att skanningen sker i egen regi beror på den låga kvaliteten som vi upplevde med den tidigare leverantören. Vi kommer att arbeta för att skanningen återigen läggas ut på extern part, men först efter att vi har bättre ordning på beställningsledet.

Löneenheten

Efter att i december 2007 skrivit på avtalet om ett nytt löne- och personalsystem, tillsammans med Södertälje, Haninge, Nynäshamn och Nykvarn, startade projektet i januari med att införa det nya systemet. Under året har det varit ett hårt arbete som utförts bland dem som arbetat i

projektet. Från Tyresö har två personer på löneenheten varit heltidsengagerade i projektet, dessutom har många inom både inom löneenheten och inom personalkontoret delvis varit engagerade i projektet. Projektet drabbades tyvärr av försening under året vilket medförde att vi blev tvungna att skjuta på starten av block 1 med tre månader till den 1 april 2009.

Upphandlingsenheten

Under det gångna året har *Upphandlingsenheten* i samverkan med förvaltningarna genomfört 28 upphandlingar. 13 av dessa har genomförts i egen regi och 15 har genomförts i samverkan med andra upphandlande enheter, exempelvis andra kommuner, Kommentus eller Stockholms Läns Landsting. Merparten av dessa upphandlingar avsåg ramavtal.

Frågan om samarbete inom upphandling på Södertörn levt vidare efter det blev klart att det inte blir något kommunalförbund för upphandling. Frågan om hur ett samarbete kan se ut diskuteras för närvarande och under våren 2009 kommer det att arbetas fram ett förslag som intresserade kommuner sedan har att ta ställning till.

I våras arbetade upphandlingsenheten och kansli- och personalkontoret fram en ny policy för konkurrensutsättning som antogs av kommunfullmäktige. Under hösten påbörjades även en översyn av nuvarande upphandlingsreglemente med tillhörande delegationsordning. Arbetet beräknas vara klart för beslut under våren 2009.

Mot bakgrund av den nya upphandlingslagstiftning som trädde i kraft 1 januari 2008 och den kommande lagstiftningen om fritt val inom vård och omsorg så genomfördes riktade utbildningsinsatser för chefer och politiker.

Växel

För att ge utrymme till Försäkringskassan flyttade ut från lokalerna i servicecentret. På plan 1 inom lokalerna strax bakom servicecentret och tillsammans med vaktmästeriet har växeln fått nya fina lokaler.

Under hösten påbörjades en studie för att se över telefonifunktionerna för de anställda. Resultatet av studien skall förbättra de anställdas behov av telefoni utifrån typ av arbetsfunktion. Fler och fler av de anställda får ett mer rörligt arbete vilket telefonin måste kunna anpassas till så att vi i fortsättningen kan förbättra tillgängligheten från våra innevånare.

I studien ingår även förutom att se över funktionaliteter även att förbättra oss avseende god telefoni. Inom god telefoni ingår bland annat att stänga av telefon, svara inom visst antal signaler samt ringa upp vid meddelande.

Vaktmästeri

Fortsatt utveckling av tjänster på intranätet för tryckeritjänster, kontorsvaror osv. Under året har även nya kuvert tagits fram som redan är färdigfrankerade vilket innebär att arbetet med frankering av ca 75.000 kuvert om året har rationaliserats. Antalet papperskopior i vår kopiering fortsätter att öka, mest ökar färgtrycket. Vi kommer att fortsätta att följa detta och vara behjälpliga för att se hur vi kan minska detta. Tack vare bättre upphandlingar på maskiner, toner och papper ökar inte kostnaderna i samma takt. I slutet av året togs beslut om att sammanföra vaktmästerifunktionerna i kommunhuset, masten samt biblioteket. Med den nya gemensamma enheten kommer arbetet att bli mindre sårbart och ett fortsatt arbete på effektiviseringar kan komma att genomföras.

IT-enheten

Under våren genomfördes en oberoende översyn av IT-verksamheten inom Tyresö kommun. Syftet var att ta fram underlag som skulle ge en vägledning om hur Tyresö kommun och dess IT-verksamhet bör gå vidare och utvecklas. En handlingsplan och en projektorganisation har skapats för att arbeta med de synpunkter som framkom i rapporten. Under året har en ny IT-strategi fastställts av kommunstyrelsen. Andra områden som har påbörjats är arbetet kring en tydligare ekonomimodell samt serviceavtal mellan IT-enheten och förvaltningarna. Förutom detta pågår ett förändringsarbete inom IT-enheten som innebär att samtliga processer inom enheten kartläggs och blir mer strukturerade.

Under senare delen av året har arbetet med att rekrytera en ny IT-chef påbörjats, rekryteringen väntas vara avslutad i början på 2009.

Servicecenter

Servicecenter, har sedan starten utökat antalet tjänster med administration av vigslar, administration av seniorbostadskön, parkeringstillstånd, faderskapsbekräftelser, utlämning av passerkort till kretsloppscentralen, placering av barn i kommunala förskolan, beställning av kommunala id-kort samt bokning av lokaler i föreningsgården. Servicecenter har besvarat 10 197 frågor, till det kommer 432 konsumentfrågor, 413 ansökningar om färdtjänst, 199 faderskap, 144 parkeringstillstånd, 100 vigslar, 84 skuld- och budget frågor, 25 manus till taltidningen samt placering av barn i kommunala förskolan. Registrerat 11 861 besökare till kommunhuset.

Sedan november 2008 har bygglovshandläggarna drop-in i bygglovsfrågor en eftermiddag i veckan på Servicecenter. Under året utökades servicecentrets öppettiderna till kl 19:00 på torsdagarna.

Under december hölls en fokusgrupp som fyra personer deltog i. De viktigaste egenskaperna som deltagarna eftersöker i servicecenter är social kompetens, bred kompetens samt ett vänligt bemötande.

Under året har även andra tjänster som advokatjour, energirådgivare, kontaktperson för ledsagare samt lantmätare har varit regelbundet på bestämda tider i Servicecentret.

Nyckeltalsredovisning

	Utfall 2007	Budget 2008	Utfall 2008
Antal inkassoärenden	2 110		
Ärenden till kronofogdemyndighet	125		
Antal inbetalningar	86 490		
Antal leverantörsfakturer	49 201		
Övriga bokföringsunderlag	13 983		
Interna fakturer	1 201		
Antal löner/handläggare/månad	700		
Kostnad/löneutbetalning	96,77		

3.3 Kansli och personalkontor

Ärende- och dokumenthantering

Som ett led i långsiktigt utvecklingsarbete av den administrativa verksamheten och e-servicen startade 2008 det kommunövergripande projektet "God ärende- och dokumenthantering i Tyresö kommun". Syftet med projektet är att uppnå en god, samordnad och effektiv ärende- och dokumenthantering i kommunen. Ett av de långsiktiga målen med projektet är att kommuninvånarna via internet ska kunna ta del av handlingar och initiera och följa sina ärenden i kommunen. Vi ska med andra ord ha ordning och reda på våra handlingar så att vi uppfyller krav på insyn och vi ska ha en samordnad hantering i kommunen. Detta förutsätter att vi har en helhetssyn på ärenden från det att de startas till dess att de arkiveras och att vi arbetar utifrån digitala ärende- och dokumentflöden och digital arkivering.

Den första etappen av projektet omfattar upphandling av ett gemensamt it-stöd för ärende- och dokumenthantering som ska fungera som ett verktyg för att uppnå syftena och målen med projektet. Under hösten har förvaltningarnas behov och krav på it-systemet kartlagts och resulterat i en kravspecifikation. Upphandling av systemet beräknas avslutas första kvartalet 2009. Systemet ska därefter successivt införas från och med hösten 2009.

Projektet leds från kansli och personalkontoret.

Arkiv

Under 2008 har arbetet med att utveckla arkivhanteringen i kommunen fortsatt dels genom att förbättra hanteringen av arkiverade pappershandlingar, och dels genom att förbereda för digital arkivering.

Arkivinspektioner har genomförts på merparten av kommunens skolor i syfte att kartlägga hanteringen av arkiverade handlingar och behoven av arkivgodkända förvaringsutrymmen. Vid inspektionerna konstaterades stora brister i arkivlokalernas säkerhet. Skolorna har rekommenderats att köpa in brandsäkra skåp och leverera sitt äldre material till kommunarkivet. Under året har även gallringsutredningar och inventeringsarbeten av arkivbestånd genomförts.

En stor del av de handlingar som kommunen framställer och tar emot sker i digital form. Merparten av den digitala informationen som kommunen hanterar utgör allmän handling. Arkivering och offentlighet måste fungera även för information i digital form. Digital arkivering innebär förutom att det digitala materialet bevaras för framtiden också en ökad tillgänglighet av materialet för stunden. Bevarandet blir därmed en naturlig del av ärende- och dokumenthanteringen, och inte enbart en slutprodukt. Under året har ett arbete inletts inom ramen för ärende- och dokumenthanteringsprojektet för att analysera hur den digitala långtidslagringen bör ske i kommunen och vilka krav en sådan hantering ställer på regelverk, it-system, lagringsmedium med mera. Detta arbete kommer att utgöra en viktig del i att skapa en god ärende- och dokumenthantering i kommunen.

Klarspråk

Inom ramen för klarspråksprojektet har utbildningar inom klarspråk genomförts för bland annat handläggare med myndighetsutövning. Arbetet med att implementera kommunens ärendehandbok har fortsatt genom att bland annat omarbeta mallar för olika typer av dokument. För att förbättra insynen och servicen till medborgarna har arbetet med att förbättra

publiceringen av protokoll på Internet fortsatt och nu publiceras samtliga bilagor till kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges protokoll.

Överförmyndarverksamhet

Inom överförmyndarområdet gjorde Länsstyrelsen ett tillsynsbesök i Tyresö i februari. Vid tillsynsbesöket fick verksamheten synpunkter och påpekanden angående vissa brister i diarieföring, handläggning och akthantering.

Våren 2008 beslutades därför att förstärka verksamheten med en assistent. Det innebär att överförmyndarverksamheten nu har 1,5 årsarbetskrafter fördelat på två handläggare och en assistent. Verksamheten kräver mycket tidsödande administration och om handläggarna kan avlastas med detta kan ärenden handläggas snabbare.

Följande rutiner kring överförmyndarnämndens verksamhet har setts över och förbättrats under 2008.

- Granskning av årsräkningar
- Bestämmelser om arvoden för gode män (11:4) och förvaltare samt för gode män till ensamkommande barn, (skall antas av kommunfullmäktige)
- Ansökan om god man till tingsrätt, vilka handlingar som ska med och kvalitet på utredningen
- Underlag för ansökan om förvaltarskap
- Kontroller på nya gode män
- Kontroll av förmyndare vid borttagande av spär från konto
- Ansökan om godkännande av fastighetsköp och försäljning
- Tillsättande av god man för omyndiga vid jävssituationer
- Tillsättande av god man för ensamkommande barn
- Arv till omyndiga, förfarande för att få in bouppteckning och arvskifteshandlingar
- Omprövning av förvaltarskap

Under 2008 har kontakten med gode män och förvaltare förbättrats inom följande områden

- Informationen på hemsidan har omarbetats
- Officiella telefontider har införts för att säkerställa kontakten med myndigheten
- Särskilt telefonnummer till överförmyndarnämnden har införts
- En bok ”gode män och förvaltare” har köpts in och delats ut till alla gode män
- En CD-rom med utbildning för gode män har utvärderats och finns nu att låna
- Riktlinjer för ifyllande av årsräkning har tagits fram
- Årliga träffar har införts och alla gode män och förvaltare bjuds in

Även de interna kontakterna inom överförmyndarverksamheten har utvecklats.

Tjänstemännen har under 2008 etablerat regelbundna möten med olika avdelningar inom socialförvaltningen för att skapa ömsesidig förståelse för de båda myndigheternas uppdrag och roller.

All personal som hanterar överförmyndarnämndens ärenden sitter nu på samma plan. Arkivskåp har köpts in och akterna rensas vart eftersom de sorteras in.

Användningen av Wärna har utvecklats under året. Bland annat används systemet för att arvoda gode män i stället för att, som tidigare, skriva manuella arvodesbeslut.

Ett gott bemötande

Som ett led i att utveckla och förbättra bemötandet med kommunens medborgare har projektet "Bemötande i Tyresö kommun" startat under hösten 2008. Projektet leds av kansli och personalkontoret. Projektet är en långsiktig satsning för att vidareutveckla kontakterna med medborgarna för att främja "det goda mötet" och därigenom säkerställa god kvalitet och service. Målet med satsningen är att chefer och medarbetare ska få ökade kunskaper om hur gott bemötande och service gentemot medborgarna kan omsättas praktiskt i det dagliga arbetet. Projektet innefattar inspirationsföreläsningar för chefer och medarbetare och förtroendevalda under 2009.

Tyresö kommun som arbetsgivare

På uppdrag av kommunstyrelsen har en ny personalpolicy tagits fram av en projektgrupp bestående av representanter från såväl arbetsgivaren som arbetstagarorganisationerna. Chefer och medarbetare har bidragit med sina synpunkter, vilket har varit vägledande för framtagandet av det slutliga dokumentet. Personalpolicyn beskriver värderingar och förhållningssätt i relationerna på våra arbetsplatser och till de människor vi möter i arbetet. Policyn ska vara ett stöd för chefer och medarbetare i arbetet och främja våra möjligheter att rekrytera, behålla och utveckla våra medarbetare. De värderingar som beskrivs i personalpolicyn ligger till grund för vårt arbete med utveckling av bemötande och service. Respektive verksamhet arbetar därefter vidare med bemötandet på den egna arbetsplatsen. Till sin hjälp har de en "verktygslåda" med alternativa arbetsmetoder som kan fungera som stöd. Verktygslådan tas fram av projektgruppen tillsammans med arbetsgrupp och referensgrupp.

Kompetensutveckling

Samtliga chefer erbjuds kontinuerlig kompetensutveckling inom olika teman. 2008 års teman har varit: lönesamtal, upphandling, arkivfrågor, arbetsmiljö och kommunikation.

Samtliga medarbetare har under 2008 erbjudits grundläggande datautbildning och säkerhetsutbildning (brandskydd samt hjärt- och lungräddning). Till årets inspirationsföreläsning för medarbetarna bjöds Lou Rossling in.

Kansli och personalkontoret anordnar fortlöpande kompetenshöjande utbildningar för utvalda grupper. Under hösten har assistenter och samordnare deltagit i utbildning på följande teman: ekonomi, personal- och lönefrågor, arkiv- och diarieföring samt service. Under 2008 har även barnskötare och personliga assistenter genomgått en kompetenshöjande utbildning anordnat av kansli och personalkontoret.

Kansli och personalkontoret har under 2008 arbetat med att ta fram ett förslag till nytt program för introduktionsutbildningen. Tanken är att programmet ska baseras på de värderingar och förhållningssätt som beskrivs i den nya personalpolicyn. Det nya programmet kommer att implementeras under 2009.

Inom löneområdet genomförde Tyresö kommun under 2008 en lönekartläggning i syfte att uppfylla kraven i jämställdhetslagen. Eventuella åtgärder med anledning av lönekartläggningen kommer att vidtas med början vid löneöversyn 2009.

En medarbetarenkät erbjöds samtliga anställda under november/december 2008. I medeltal har 63 % av kommunens anställda svarat på enkäten. Svarsfrekvensen har varierat kraftigt mellan olika arbetsplatser i kommunen. Resultatet kommer att presenteras med början i januari 2009. Alla arbetsplatser skall sedan arbeta med sina individuella resultat och diskutera de utvecklingsområden som framgått i enkätresultatet. En handlingsplan skall sedan presenteras för förvaltningsledning och kansli- och personalkontoret senast den 31 maj 2009. Uppföljning sker genom en ny enkät 2010.

En friskare arbetsplats

Under 2007 genomfördes en upphandling av företagshälsovård för Tyresö kommuns anställda. AB Tyresöhälsan fick uppdraget för 3 år framåt med start 1 januari 2008. Tyresöhälsan har även tidigare fungerat som vår företagshälsovård.

En sköterska har anställts på Tyresöhälsan som samordnare för arbetet med företagshälsovården. Detta underlättar vid samverkan med bland annat försäkringskassa och andra myndigheter. Som samordnare ser hon till att rätt personer kallas till rehabiliteringsmöten. Rehabiliteringsmötena blir därför mycket effektiva och väl strukturerade.

Företagsläkare och samordnare rapporterar direkt till kommunens ledningsgrupp och även till central samverkansgrupp vid ett par tillfällen per år.

Statistik från företagshälsovården följs upp månadsvis tillsammans med personal från kansli- och personalkontoret. Denna går då att jämföra med den månatliga sjukfrånvarostatistiken som kommunen själv tar fram.

Samtliga anställda i Tyresö kommun erbjuds sedan 2007 hälsoprofil vart tredje år. I hälsoprofilsundersökningen ingår provtagning, konditionstest och samtal kring resultatet av dessa provsvar och tester. Om något onormalt hittas vid provtagningen får den anställde en tid för att träffa företagsläkaren. Tyresöhälsan utför undersökningarna.

Under 2008 har 808 personer antagit erbjudandet.

Reaktionerna från verksamheterna på möjligheten att få göra en hälsoprofil är genomgående positiva.

Vi kommer inte att nå målet med 6 % sjukfrånvaro för 2008. År 2007 stannade den totala sjukfrånvaron på 7,2 %. Vid utgången av november 2008 låg vi på 7,4 % men kan alltså ännu inte summera hela året då vi inte hunnit få siffrorna för december. Den marginella ökningen som vi kan se skedde under perioden maj-juli. Nu pekar statistiken neråt igen.

I sjukfrånvarouppföljningen finns fler positiva tendenser att lyfta fram. Sjukfrånvaro längre än 60 dagar har minskat, kvinnorna är friskare än tidigare och åldersgruppen 18 till 29 är friskare än tidigare. Denna grupp inkluderar både män och kvinnor och omfattar ca 675 personer.

Rökfri arbetstid infördes i Tyresö kommun den 1 januari 2008.

Personal som önskar sluta röka kan efter besök hos företagsläkaren få 30 % av kostnaden under 3 månader för rökavvänjningspreparat. Det finns också möjlighet till rökslutarstöd med samtal både individuellt och i grupp.

Kommunens anställda har via företaget Falck Healthcare tillgång till personalstöd via telefon dygnet runt i frågor som är arbetsrelaterade, familje/rerelationsproblem, stress, missbruk, juridik och ekonomi. Under år 2008 har totalt 229 ärenden hanterats. Andelen ärenden med arbetsrelaterade frågeställningar utgör 67 stycken (29%) och privatrelaterade 162 stycken (71%).

De arbetsrelaterade frågeställningarna gäller t.ex stress, oro, samarbetsproblem samt kommunikation på arbetsplatsen.

Barn och utbildningsförvaltningen hade vid halvårsskiftet högsta nyttjandegraden, 57 % av totala antalet ärenden.

Anställda i Tyresö kommun har möjlighet att få en friskvårdspeng på 500 kr per termin. Pengen skall användas till en hälsofrämjande och konditionshöjande aktivitet och den betalas ut mot uppvisande av kvitto.

Under 2008 har 1262 personer utnyttjat friskvårdspengen vilket är en ökning med 16 % jämfört med 2007.

Ett projekt som syftar till att ge praktisk och teoretisk kunskap i hälsofrämjande åtgärder har under hösten planerats på tre enheter inom barn och utbildningsförvaltningen. Utbildningen är riktad till chefer och hälsoinspiratörer på enheterna. Projektet startar i januari 2009 och drivs av kommunens hälsopedagog samt en extern aktör.

Årsarbetare	2006-12-31	2007-12-31	2008-11-30
Tillsvidare	2576	2465	2417
Tidsbegränsad, månadslön	535	532	513
Tidsbegränsad, timlön	762	681	770
Sjukfrånvaro	8,5 %	7,3 %	7,4 %
Sjukfrånvaro >60 dagar	68, 2%	64,8 %	63,7 %

3.4 Stadsbyggnadskontoret

Inledning

Stadsbyggnadskontorets verksamhet syftar i första hand till att ansvara för den fysiska samhällsplaneringen i Tyresö. Detta innebär att kontoret hela tiden aktivt, och på olika nivåer, skall arbeta för att vidmakthålla en levande diskussion om hur Tyresö skall utvecklas på kort och lång sikt. En av kontorets viktigaste uppgifter är att ta fram bra underlag för nödvändiga strategiska beslut om kommunens framtida utveckling. Översiktsplanen är ett sådant strategiskt viktigt dokument.

Stadsbyggnadskontoret har därmed ansvar för att ta fram, översikts- och detaljplaner, fastighetsplaner, mark- och exploateringsfrågor och mätningsarbeten. Kontoret sköter det praktiska arbetet med bygglov och bygganmälan samt ansvarar för GIS (Geografiskt informationssystem), nybyggnadskartor, kommunkarta och annan kartinformation samt handikappfrågor.

Årets verksamhet

- **Organisation.** Vid årsskiftet 2007-2008 inrättades en ny organisation och kontorsledning på stadsbyggnadskontoret. Fyra enheter inrättades, Mark- och exploatering, Plan, Mät- och Kart samt en Stab, alla med varsin enhetschef. Cheferna för respektive verksamhet bildar tillsammans med stadsbyggnadschefen kontorets ledningsgrupp. I samband med att miljökontoren i Tyresö, Haninge och Nynäshamns kommuner slogs samman lades Miljö- och bygglovskontoret ner den 2008-04-01 och bygglovsavdelningen blev i stället en bygglovsenhet under stadsbyggnadskontoret. Därmed kom alla verksamheter som är kopplade till stadsbyggnadsprocessen under samma tak på plan 5 i kommunhuset. Under våren 2008 skedde också en förändring i kontorsledningen då Peter Hellsten avgick som stadsbyggnadschef och Elisabeth Argus

tog vid den 1:a mars 2008. Den 1:a oktober överflyttades ansvaret för vandrarhemsverksamheten tillbaka till utvecklingsförvaltningen.

- **Ombyggnad.** Under första halvåret utfördes renovering och omflyttning på våningsplanet. Kontoret försågs med dusch och omklädningsrum samt nya toaletter varav en handikapptoalett. Nya golv lades och ommålning utfördes i flertalet av arbetsrummen.
- **Översiktsplan.** Den 17:e april 2008 antogs kommunens nya Översiktsplan och ett långvarigt projekt gick äntligen i mål. Översiktsplanen är en viktig del i kommunens långsiktiga och strategiska planering. Översiktsplanen visar vägen för hur kommunen ska planera för nya bostäder och nya arbetsplatser och vilka områden som ska bevaras som grönområden. Planen visar hur kommunens mark ska användas på 10 - 15 års sikt.
- **Strandängarna.** I februari invigdes utställningen med förslag till detaljplan för Strandängarna i kommunens servicecenter. Ett resultat av den markanvisningstävling som ägde rum 2006 och där sjutton ledande byggherrar och arkitektföretag tävlade om att få bygga ett nytt bostadsområde vid Erstaviken i Tyresö Strand. Besqabs förslag utsågs till vinnare vilket innehåller cirka 220 bostadsrättslägenheter om cirka 50-120 kvm. Förslaget innefattade också en havsnära strandpark, ny badstrand och småbåtshamn. Förslaget väckte stor debatt och sedermera även namninsamling om ett upprop till folkomröstning. Frågan om folkomröstning avvisades av kommunen och efter ett allmänt informationsmöte den 6:e augusti så klubbades förslaget i KF den 12:e augusti. Planen blev överklagad till Länsstyrelsen som strax innan årsskiftet 2008/09 avslag samtliga besvär över detaljplanen.
- **Brädgårdsområdet.** Under 2008 förvärvade kommunens näringslivbolag fastigheter belägna vid Strandallén. Området är reserverad i översiktsplanen som skoltomt. Planarbete för en ny skola pågår.
- **Kartans dag.** Kartans år uppmärksammades i Tyresö genom en kartutställning i kommunens servicecenter. Den ägde rum den 13-17 oktober med ett extra firande torsdagen den 16:e, som utnämndes till Kartans dag. Utställningen omfattade kartor från dåtid, nutid och framtid i olika dimensioner. 2008 var det året som tre kartorganisationer fyllde jämna år. Kartografiska Sällskapet och Sveriges Lantmätarförening bildades båda år 1908 och är bland de äldsta kart- och lantmätarorganisationerna i världen. Därutöver fyllde en av landets viktigaste kartmyndigheter – Sveriges Geologiska Undersökning – 150 år. Deras uppgift är att kartlägga Sverige vad gäller berggrund, jordarter och grundvatten. Dessa tre jubilarers firande var anledningen till Kartans år.
- **Kommunkartan.** Tyresö kommunkartan som produceras i ny upplaga 2007 vann 3:e pris bland 1000 bidrag för utmärkt kartografi på ESRI:s användarkonferens i San Diego i USA 2008. Turistkartan kommer att bli publicerad i 2009 års "Map Book". Det är en årlig samling av kartor producerade m.h.a. ESRI teknologi.
- **Kvalitetspris.** Under 2008 blev Stadsbyggnadskontoret nominerad och fick ett hedersomnämmande vid utdelning av kommuns kvalitetspris. Priset delas ut för att premiera verksamheter som medverkat till att utveckla Tyresö kommun, dess

vision och strategiska utvecklingsområden. År 2008 utdelas priset för tredje gången. Trollängens äldreboende fick Tyresö kommuns kvalitetspris 2008.

- **Servicecenter.** Stadsbyggnadskontoret har under året utökat samarbetet med servicecenter. Varje torsdag finns representanter på plats för att svara på frågor om såväl bygglovsärenden som planfrågor. Därutöver så finns representant från statliga Lantmäteriet på plats var 3:e torsdag för att ge rådgivning och upplysning om bl.a. avstyckningar och gränsfrågor. Kontorets administratörer bemannar servicekontorets reception varje tisdag morgon.
- **Tillgänglighetshandbok.** Ett stort arbete har lagts ner under året för att ta fram en tillgänglighetshandbok som ska vara ett hjälpmedel vid nyproduktion av byggnader, offentliga lokaler och utomhusmiljöer. Tillgänglighetshandboken som antogs av Kommunfullmäktige i december kommer att användas som underlag bland annat vid detaljplanläggning samt som bilaga till kommunens exploateringsavtal med olika byggherrar.
- **Kv. Skulptören.** Efter flera års diskussioner, förhandlingar och möten med fastighetsägarna och med entreprenören ang. brister i byggandet, redovisade kontoret för fastighetsägarna i kv. Skulptören sitt ställningstagande ang. de stora fuktproblem som återfinns i husens terrasser. Byggnadsnämnden fattade beslut i frågan på årets sista nämndmöte.
- **Breviksmaren.** Begäran om föreläggande att anordna vatten och avloppsanläggning vid Breviksmaren inkom till Länsstyrelsen i februari, en skrivelse från 4 fastighetsägare i området. Stadsbyggnadskontoret yttrade sig över begäran och utförde en grundlig utredning i frågan där det ingick bl.a. en enkätundersökning om vattenkavlién. Fastighetsägarna har tagit tillbaka sin begäran och ärendet är nedlagt.

Plan- och Markverksamheten

Aktiviteterna inom stadsbyggnadsområdet har pågått för fullt under 2008 även om det har varit ett mellanår vad gäller påbörjade bostadsprojekt. Förnyelsearbetet i Östra Tyresö med att ta fram nya detaljplaner för anläggning av kommunalt vatten och avlopp och bättre vägar har också pågått för fullt. Likaså har det varit hög aktivitet med planarbete och förhandlingar för att utveckla Tyresö centrum med nya affärslokaler, bostäder, trygghetsboende och bättre infrastruktur. Att förtäta i kommunens centrumområden med högre och mer koncentrerad bebyggelse är en i många stycken positiv utveckling som har flera fördelar bl.a. ur klimathänseende. I Tyresö Strand har planprojektet Strandängarna varit i fokus hos såväl kommuninvånare som media. Namnsamling organiserades av föreningen "Rädda Strandängarna, i ett försök att åstadkomma folkomröstning i frågan.

Under 2008 byggdes, utöver enskilda villor, ca 50 lägenheter (Siklöjevägen etapp 1) och 20 rad/parhus (Trädgårdsbruket). Antalet bostäder når inte upp till de uppskattade 200. Detta beror delvis på naturliga fluktuationer över tid beroende på när projekt når byggstart. I en kommun av Tyresös storlek är det naturligt att enstaka projekt står för merparten av antalet byggda bostäder. Blior ett sådant projekt klart något tidigare eller senare än förväntat syns det mycket tydligt i statistiken. Under 2008 har denna naturliga variation ytterligare påverkats av den ekonomiska krisen. En orolig marknad och vikande konjunktur har lett till osäkerhet och uppskjutna byggstartar där förseningen av de planerade bostäderna i anslutning till Tyresö centrum är ett exempel.

Här nedan följer en uppföljning av alla samhällsbyggnadsaktiviteter som har utförts 2008 i respektive kommundel.

Trollbäcken

Trollbäcken består idag mest av låga småhus och grupphusbebyggelse. Eftersom kommundelen redan är tätbebyggd som sker här endast marginell förtätning.

Följande samhällsbyggnadsaktiviteter har ägt rum i Trollbäcken under året:

- **Näsby Udde** ligger vackert beläget i Sofieberg. Kommunen äger marken på ca 6000 kvm. Planen ändrar markanvändningen från kvartersmark för bostadsändamål till allmän platsmark för parkändamål. När planen är klar kommer närboende att kunna nyttja området för rekreation. Planen antogs av KF under våren men överklagades till Länsstyrelsen och nu även till Regeringen.
- **Cirkulationsplats vid Alléplan.** Planarbete har pågått under året av en cirkulationsplats för att förbättra trafikflödet, öka trafiksäkerheten och minska luftföroreningarna. Planen vann laga kraft i november. Cirkulationsplatsen kommer därmed att anläggas under 2009.
- **Infartsparkering vid Vretvägen,** detaljplanen har under våren 2008 varit utställd för samråd. Planarbetet har därefter lagts ner beroende på att platsen för infartsparkeringen bedömdes olämplig med hänsyn tagen till de svårigheter som finns att nå den med bil.

Tyresö centrum och Bollmora

Kommunen satsar stort på att förnya och utveckla Tyresö centrum och dess närmaste omgivning.

När förnyelsen är klar kommer Tyresö centrum att ha en mer öppen stadskärna full av liv och rörelse. En stadspark, nya kommersiella ytor, en förtätning med ca 1200 bostäder, nya idrottsanläggningar och ett nytt vägnät är några pusselbitar på vägen för att åstadkomma en sådan förändring. En del åtgärder kan bli verklighet inom några år, andra måste vänta längre.

Följande samhällsbyggnadsaktiviteter har ägt rum i Tyresö centrum och Bollmora under året:

- **Siklöjevägen,** utbyggnad av området påbörjades 2007. Av de ca 150 nya bostadsrätter har 48 producerats under 2008. Inflyttning pågår.
- **Detaljplanen för bostadsbebyggelse (höghuset) och stadspark i Tyresö Centrum** antogs av KF under våren och vann laga kraft april 2008. Utbyggnaden har ännu inte startats beroende på att exploateringsavtalet inte är färdigförhandlat.
- **Simhall och evenemangshall.** Detaljplanen, med syfte att ersätta den starkt nedslitna simhallen och på sikt göra det möjligt att bygga en större evenemangshall vid entrén till Tyresö centrum, antogs av KF i februari och vann laga kraft i mars.
- **Dalgränds förlängning.** För att förbättra trafikflödet genom centrum och öka tillgängligheten till centrum planläggs Kv. Järnet Östra. Tanken är att förlänga Dalgränds sträckning från Tyresövägen ända in till Bollmoravägen. Som en inbjudande entré till Centrum planeras en rondell på den nuvarande motorvägen. Kommunen kommer att ta över

huvudmannaskapet av del av motorväg. En gång- och cykelväg planeras att anläggas intill den nya entrégatan. Planarbetet har pågått under året och planen var utställd i november-december.

- **Stormarknad butik och gata.** Nystart har under året skett av planarbetet för att ICA ska kunna byggas ut västerut där parkeringshuset ligger idag och för att skapa förutsättningar för ett tillskott av butiker och kommunikationsytor, ett tillskott till inomhusgallerian i Tyresö Centrum. Förhandlingar har ägt rum mellan Tyresö kommun och Unibail Rodamco.
- **Trygghetsboende Björkbacken.** Kommunstyrelsen gav stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ta samordningsrollen för att starta arbetet med planering och genomförande av ett sk. Trygghetsboende. Ett alternativt boende för äldre, som inte har behov av biståndsbedömt särskilt boende, men som önskar ett boende med större trygghet än i det egna hemmet med närhet till olika former av service. Planarbetet har påbörjats i samarbete med Tyresö Bostäder och socialförvaltningen. Plan kommer att ställas ut för samråd i början av 2009. Trygghetsboendet är främst avsett för äldre Tyresöbor över 75 år.
- **Flis- och masshanteringsplats.** Kommunens Tekniska kontor är i behov av en permanent yta för sortering av jordar och för flisning av trädgårdsavfall till biobränsle, främst för att undvika kostsamma, långa och miljöbelastande transporter och motsvarande dyra återinköp av schakt- och jordmassor. Detaljplanearbete har pågått under året och planen har varit utställd för samråd.
- **Bostäder vid Veronikagränd.** För att bredda utbudet av hyresrätter i kommunen har Tyresö bostäder utrett ett antal platser inom eller i anslutning till bolagets fastigheter där det är möjligt att göra kompletteringar med ny hyreshusbebyggelse. En sådan plats är området längs Bergfotensvängen, och Veronikagränd strax söder om Njupkärrsvägen som idag innehåller en uppställningsplats för lastbilar och ett parkeringsdäck. Planarbetet startades under året och planen kommer att ställas ut för samråd januari 2009.
- **Kontor vid Sikvägen.** Fastigheten som tidigare används för ett värmeverk har förvärvats av ett lokalt dataföretag som vill använda byggnaden för kontor. Planarbete har ägt rum och planen var utställd för samråd i november.
- **Bäverbäcken.** Förstudier och diskussioner har förts om ett framtida bostadsområde vid Tyresö golfbana vid kv. Bäverbäcken

Tyresö Strand

Tyresö Strand är en mycket populär kommundel. Området präglas av ett småskaligt flerbostadsområde, den så kallade trädgårdsstaden, med radhus, parhus och lägenheter beläget runt områdets hjärta – Strandtorget. De senaste 20 åren har inneburit en total omvandling av Tyresöstrandområdet från fritidsområde till permanent bostadsområde och fortfarande pågår planläggning med de avslutande etapperna.

Följande samhällsbyggnadsaktiviteter har ägt rum i Tyresö Strand under året:

- **Strandängarna.** I februari invigdes utställningen med förslag till detaljplan för Strandängarna i kommunens servicecenter. Förslaget väckte stor debatt och sedermera även namninsamling om ett upprop till folkomröstning. Någon folkomröstning blev det aldrig tal

om och efter ett allmänt informationsmöte den 6:e augusti så klubbades förslaget i KF den 12:e augusti. Planen blev överklagad till Länsstyrelsen som strax för årsskiftet avslog samtliga besvär över detaljplanen.

- **Varvsområdet.** Detaljplanen antogs av KF 2007 men planen blev överklagad först till Länsstyrelsen och därefter till Regeringen. Någon arkitekttävlan har därmed inte genomförts i avvaktan på beslut från Regeringen. Alla byggnader på varvsområdet revs strax innan årsskiftet och området ska nu miljösaneras.
- **Brädgårdsområdet.** Med anledning av den ökade inflyttningen till Tyresö Strand och kommunens östra delar har behovet av en ny skola och förskola i området ökat. Eftersom brädgårdsområdet ligger strategiskt beläget nära Tyresövägen med goda kommunikationer köptes det in av kommunen i början av 2008 för att, tillsammans med några intilliggande fastigheter planläggas för skoländamål. Planarbetet har pågått under året och planen ställdes ut under november- december och beräknas bli antagen i början av 2009.
- **Seniorbostäder för 55+ i Kv Porträttet.** Alldeles nära Strandtorget planeras ett bostadsområde för personer som är över 55 år. Bebyggelsen inom planområdet är tänkt att uppföras i 3-4 våningar och kommer totalt att innehålla 60 lägenheter. Planarbete har pågått under året och planen har varit utställd för samråd. Planen planeras att bli antagen under 2009.
- **Sjöbacken (etappen 9 och 10).** Planen syftar till att modernisera det äldre fritidshusområdet och göra det möjligt att bygga permanentbostäder i området. En viss förtätning ska bli möjlig genom att vissa fastigheter ges rätt till avstyckning. Detaljplanearbete för pågår. Planen har varit ute på samråd och planeras att återigen ställas ut i början av 2009. Diskussioner med markägarföreningen kring en förtätning i området har bidragit till att planen har försenats.
- **Idrott, rekreation och park.** Området mellan Strandskolan och Tyresö skola planeras för att anlägga en fullstor fotbollsplan samt andra ytor där fysisk aktivitet i olika former möjliggörs. Planarbete har pågått under året där en studieresa genomfördes för att studera olika lekanläggningar. Planen har varit utställd för samråd och planeras att bli antagen under 2009.
- **Cirkulationsplats Tyresövägen – Brakmarsvägen.** Planarbete har utförts för att anlägga en cirkulationsplats i korsningen mellan Tyresövägen och Brakmarsvägen samt en förlängning av gång- och cykelvägen längst med Tyresövägen. Planen har varit ute på samråd och kommer att bli antagen i januari 2009.
- **Trädgårdsstaden etapp 3.** Förstudier och inledande planarbete har påbörjats för den utvidgade etappen 3 av Trädgårdsstaden. Ett stort arbete som kommer att bedrivas under 2009 som även kommer att omfatta att en tävling utlyses för området med målet att engagera ett antal entreprenader och arkitekter.
- **Kyrkvägstriangeln.** Program för detaljplan för området har tagits fram men är nu vilande eftersom området inte rymmer en förskola med minst 4 avdelningar.

Östra Tyresö Kommun

Östra Tyresö innefattar områdena Brevik, Raksta, Solberga samt Bergholm. Hela östra Tyresö kommer under lång tid i etapper att planläggas för permanentboende och i samband därmed sker en utbyggnad av gatu- och vatten och avlopps nätet i kommunal regi. Under 2008 reviderades etappindelningen. De större gatukostnadsområdena plockades bort och nästan alla etapper har fått nya nummer. Den nya etappindelningen omfattar 22 detaljplaner. Turordningen för detaljplanerna styrs främst av tekniska förutsättningar, sanitära angelägenheter, trafiksäkerhetskrav och av de ekonomiska fördelningsområdena för att få rättvisa gatukostnader.

Under det gångna året har kontoret arbetat med följande planer:

- **Måsvägen etapp 6.** Planen syftar till att förnya området till permanentboende. För detta krävs utbyggnad av vatten- och avloppsledningar i området samt en förbättring av vägstandarden. Den förslagna cykelbana som ska sammanbinda Klockargårdsvägen och Finnborgsvägen gav upphov till en rad diskussioner om ett gammalt servituts ev. giltighet. Byggrätter och tomtstorlekar föreslås bli 120-160 kvm och 3 000 kvm. Planen antogs av KF i september men är överklagad till Länsstyrelsen.
- **Ornnäset etapp 5.** Planen medför att området kan omvandlas från fritidshusbebyggelse till permanent småhusbebyggelse. Syftet med planläggningen är att möta kraven på service och bättre vägstandard i ett område där antalet permanentboende ökat mycket. Planen antogs av KF i november men är överklagad till Länsstyrelsen.
- Den första **gatukostnadsutredningen** för detaljplaneetapperna 2-6 antogs av KF i november men är överklagad till Länsrätten. Gatukostnaderna har gett upphov till diskussioner med de boende och i maj arrangerade villaägarföreningen ett informationsmöte där fastighetsägarna gavs tillfälle att få sina frågor besvarade.
- **Brakmarsvägen** har detaljplanerats fram till och med bron vid Uddby minikraftverk. En fornlämningsutredning har genomförts.
- **Solberga och del av Raksta etapp 7.** Planen syftar till att förnya området till permanentboende. För detta krävs utbyggnad av vatten- och avloppsledningar i området samt en förbättring av vägstandarden. Etappen omfattar totalt ca 125 privatägda fastigheter och är därmed den största etappen för förnyelseplaner hittills. Detaljprojekteringen av lokalgatunätet är klart och planarbete samt gatukostnadsutredning har påbörjats. Plansamråd äger rum i januari- februari 2009.
- **Raksta, etapp 8,** detaljprojektering är klar och planarbetet kommer att påbörjas under 2009.
- **Nymätning av gränser** har genomförts inom etapperna 9 och 10 för att förbättra fastighetskartan.

Regionalt och mellankommunalt samarbete

Regionerna får allt större betydelse både för den enskilda människan som för olika verksamheter. Stockholmsregionen fungerar som navet i den svenska ekonomin med en stark inflyttning. Mot bakgrund av denna utveckling finns mycket att vinna på samverkan mellan

kommunerna. Stadsbyggnadskontoret deltar i flera nätverk för att bidra till god utvecklingsplaneringen av regionen. Under 2008 har Södertörnskommunerna varit engagerade i genomförandefrågor i anslutning till den särskilda utvecklingsplanen för Södertörn (SUPEN). Dessutom har ett stort arbete lagts ner på att arbeta fram ett gemensamt yttrande över förslaget till ny regionplan (RUFs).

- **LÄSK projektet.** Samarbetet mellan Stockholm, Nacka och Tyresö kommuner har resulterat i ett intentionsavtal där de tre kommunerna åtar sig betalningsansvaret för trafikplats LÄSK. Vägverket Region Stockholm har nu tillsammans med Nacka kommun, Stockholm stad och Tyresö kommun tagit fram ett förslag till arbetsplan för ny trafikplatsen. Arbetsplanen gäller ny trafikplats vid vägporten under väg 229, Tyresövägen, Ältabergsvägen/Töresjövägen. Syftet är att förbättra trafiksituationen för nuvarande och planerade bostadsområden och verksamhet inom Lindalen, Älta och Skrubba. Det gäller också att minska genomfartstrafiken, framförallt den tunga trafiken, genom bostadsområdena. En fullt utbyggd trafikplats avlastar lokalgator i Älta och Lindalen från trafik. Förhållande för fotgängare och cyklister förbättras genom en utbyggnad av separata avgränsade gång- och cykelbanor.

Arbetet med trafikplatsen har kommit så långt att arbetsplanen som vägverket tar fram har varit ute på samråd och förväntas vara antas sommaren 2009. Stockholms stad och Nacka kommun tar fram detaljplanen och den beräknas vara klar i december 2009. I övrigt inom LÄSK-området pågår detaljprojekteringen av förlängningen av Skrubba Malmväg och sänkningen av vägen i den befintliga vägporten. Enligt planerna kommer den nya vägen att kunna öppnas för trafik under 2010.

Miljösaneringen av det kvicksilverförorenade området i norra Skrubbaträngeln har genomfördes under våren 2008. Inom Hedvigslund i Nacka har detaljplanen, som omfattar drygt 400 småhus och flerbostadshus vunnit laga kraft och byggherren SMÅA arbetar för en snar byggstart i ett kvarter som omfattar cirka 50 villor.

- **Södertörns miljö och hälsoskyddsförbund.** Den 1:a april slogs miljökontoren i Haninge, Nynäshamn och Tyresö ihop till ett gemensamt miljöförbund - Södertörns miljö och hälsoskyddsförbund. I samband med sammanslagningen lades Miljö- och bygglovskontoret ned och bygglovsverksamheten blev en enhet i stadsbyggnadskontorets organisation.
- **GIS samverkan Södertörn.** Stadsbyggnadskontorets mät- och kartenhet är verksam i GIS samverkan Södertörn som har tagit fram en gemensam strategi och handlingsplan för spridning av geografiska informationssystem, GIS. Handlingsplanen innehåller aktiviteter för att öka användningen av GIS och sprida den till fler verksamheter till exempel hemtjänsten inom äldreomsorgen, harmonisera innehållet i kommunernas kartprodukter och skapa förutsättningar för gemensam lagring av geografiska data. När det gäller det senare ska en lösning för gemensamma vägdata inklusive gång- och cykelvägar etableras under 2009. Under 2008 har därför kommunens gång och cykelnät inventeras med modern teknik, handdator försedd med GPS.
- **RUFs.** De åtta kommunerna på Södertörn har ett gemensamt utvecklingsprogram. Programmet behandlar ett antal gemensamma frågor där det finns ett mervärde för kommunerna att samverka. Med stöd av detta utvecklingsprogram har Södertörnskommunerna tagit fram ett förslag till gemensamt yttrande angående förslaget till

Regional utvecklingsplan för Stockholms regionen – RUFS 2010. Förslaget var ute på samråd fram till den 28 november. I Tyresö fanns det enligt stadsbyggnadskontorets uppfattning inte någon kommunspecifik fråga som är av sådan regional betydelse att den skulle påverka utformningen av RUFS 2010. Tyresö ställde sig därför bakom det gemensamma yttrande från Södertörnskommunerna. Utställning av Regionplaneförslaget beräknas ske september 2009-januari 2010.

- **Bygglovalliansen.** Nätverket för bygglovssamverkan har fortsatt sitt arbete och fler kommuner samt Stockholm Business Alliance har anslutit sig. Nätverket kallar sig nu för Bygglovalliansen. Följande aktiviteter har genomförts:
  - Kundenkät. Resultaten för Tyresö hade försämrats jämfört med året innan, främst på grund av personalbrist under den period undersökningen avsåg.
  - Jämförelser av nyckeltal om handläggningstid mm.
  - Start av en påbyggnadsutbildning på KTH, "Bygglov i praktiken".
  - Gemensamma exempelritningar för bygglovssökande.
  - Seminarium för all personal om arbetssätt och goda exempel.

Mät- och kartverksamheten

Mät- och kartverksamheten sköter framställningen av kartor, GIS - geografiska informationssystem, förrättningsförberedelser och mätning, samt namn- och adressärenden.

Nyckeltal

	År 2006 (antal ärenden)	År 2007 (antal ärenden)	År 2008 (antal ärenden)
Förrättningsförberedelse	56	81	42
Nybyggnadskartor	195	218	168
Mätuppdrag	33	58	112
Husutsättning	8	9	42
Lägeskontroll	13	24	43
Övriga mätuppdrag	12	25	37
Namn- och adressättning	72	61	50

Under senare delen av 2008 har det skett en klar minskning av antalet förrättnings- och nybyggnadskarteärenden på grund av den rådande lågkonjunkturen. Att antalet mätuppdrag trots detta ökat kraftigt under 2008 beror på att mätverksamheten gjorde en nystart under 2007 och byggdes upp på nytt med ny personal och nya instrument.

Under det gångna året har kontoret arbetat med följande:

- **SWEREF 99, Tyresö byter referenssystem 2009.** Under 2008 har förberedelser pågått för att byta geodetiskt referenssystem i plan från Tyresös lokala koordinatsystem till SWEREF 99 18 00. Arbetet bedrivs i samverkan med länets övriga kommuner med ambitionen att byta 2 februari 2009. Bakgrunden till bytet är bland annat den ökade användningen av GPS för mätning och positionering samt ökad samverkan vad gäller uppbyggnad av regionala och nationella databaser.

- **Gemensam vägdatabas på Södertörn.** Södertörnskommunerna har enligt gemensam handlingsplan påbörjat arbetet med att etablera en kommungemensam vägdatabas inklusive gång- och cykelvägar. Under 2008 har därför kommunens gång och cykelnät inventeras med modern teknik, handdator försedd med GPS.
- **Nymätning av gränser på brevikshalvön**

Bygglovsverksamheten

Bygglovsenheten handlägger ärenden om bygglov, marklov, rivningslov, strandskydd och olovligt byggande. Inom ramen för byggnämnan håller enheten byggsamråd, utövar tillsyn och utfärdar slutbevis. Enheten lyder under byggnadsnämnden. Uppfyllelse av mål och åtaganden finns i miljö- och byggnadsnämndens och byggnadsnämndens verksamhetsberättelser.

Under det gångna året har kontoret arbetat med följande:

- Utbildat personalen i servicecenter.
- Startat "bygglovs-drop-in" på torsdagar i servicecenter. Där kan bygglovssökande få information inför ansökan om bygglov.
- Tagit fram exempelritningar som finns tillgängliga på webben och i servicecenter.
- Anpassat brev- och beslutsmallar till "klarspråk". Arbetet fortsätter 2009
- Tagit fram underlag till projektet "Förbättrad bygglovsservice".
- Handlagt flera komplicerade ärenden, exempelvis kvarteret Skulptören. Under hösten hölls bland annat ett möte för alla berörda fastighetsägare.
- Tagit fram nya kvalitetsgarantier för bygglov som antogs av byggnadsnämnden i december.
- Deltagit i samverkansprojektet om bygglovsprocessen (Bygglovalliansen).
- Deltagit i möten om samverkan med Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Övrig verksamhet

Stadsbyggnadskontorets Stab har en mängd varierande arbetsuppgifter och handlägger i vissa fall frågor som kan förefalla bli "udda" i förhållande till kontorets ordinarie verksamhet.

Under det gångna året har kontoret arbetat med följande inom Stabens verksamhetsområde:

- **Tillgänglighetsplan.** Stadsbyggnadskontoret ansvarar för Tillgänglighetsplanen 2008-2010 (tidigare Handikapplanen). Den uppdaterade planen antogs av KF under hösten. Planen redovisar specificerade åtaganden för respektive år som ska genomföras och följas upp. Under året har bl.a. en omfattande inventering av kommunens utomhusmiljö genomförts, hemsidan har fått bättre tillgänglighet och på utvecklingsförvaltningen har en person anställts för att arbeta med fritidsaktiviteter för funktionshindrade barn.
- **Tillgänglighetshandbok.** Ett stort arbete har lagts ner under året för att ta fram en tillgänglighetshandbok att använda som ett hjälpmedel vid nyproduktion av byggnader, offentliga lokaler och utomhusmiljöer. Tillgänglighetshandboken som antogs av Kommunfullmäktige i december kommer att användas som underlag bland annat vid detaljplanläggning samt som bilaga till kommunens exploateringsavtal med olika byggherrar.
- **Vandrarhemmet.** Turistverksamheten och vandrarhemmet Lilla Tyresö.

Under året har Turistverksamheten tillsammans med andra aktörer arrangerat Medeltidsdagarna, Slottets dag, Dragspelstämman och Julmarknaden. Medeltidsdagarna utspelades under veckoslutet maj/juni med bra väder och ca 3 500 besökare. Även Slottets dag, med gratis visningar av slottet drog många besökare. Dragspelstämman drog publik landvägen såväl som sjövägen, totalt ca 500. Julmarknaden hölls i uruselt väder med ca 9 000 besökare.

Vandrarhemmet Lilla Tyresö är helårsöppet och fungerar även som kurs- och konferensgård. Lilla Tyresö kan också hyras för fester. Året visar en ökning av antalet gästnätter med 7% till totalt 6 793, konferenserna minskade med 13% till 113 och festuthyrningarna minskade med 4% till 26 stycken.

- **Kulturbyggnaderna.**Både Uddby och Kumla Herrgård har bara fått löpande underhåll eller kompletteringar. Uddby: liten takrenovering och några takrasskydd samt väntar på att få tag på entreprenör till gamla stallet. Kumla Herrgård: Slip och ytbehandling av trägolvet, slutförande och asfalt på parkeringen, vattenskada i köket. Bron till vandrarhemmet är grundligt renoverad med nya stålbalkar och grova ekplankor. Själva vandrarhemmet har fått 10 års förlängt arrende från museet mot en upprustning av tak och fasader på minst en miljon kr. Notholmsbron har fått nya räcken.
- **Förvärv av Torp.** Stockholms kommun har beslutat att sälja hela sitt fastighetsinnehav i Tyresö kommun. Efter att staten genom naturvårdsverket köpt den obebyggda delen inom Tyresta naturreservat har Tyresö kommun erbjudits att köpa Stockholms resterande mark och byggnader. Efter förhandlingar som pågått under 2008 har ett förslag om att köpa 3 markområden och tre torp tagits fram. De tre torpen är Rundmar, Karlberg och Grändalen.
- **Utredningar/förhandlingar med Östra Dyviksudds VA.** Förening om att bilda en VA-samfällighet samt anlägga VA-ledningar och ett eget reningsverk.
- **Omfattande utredningsarbetet i samband med en ansökan från 4 fastighetsägare inom området runt breviksmaren ställd till Länsstyrelsen.** Fastighetsägarna ville att kommunen skulle åläggas att omedelbart planlägga området och bygga ut vatten och avloppsnätet.
- **Remissvar** på Stockholms kommuns förslag till översiktplan.
- **Remissvar** i samband med Södertörnskommunernas gemensamma yttrande över förslaget till regionplan (RUFS)

Organisation och personal

En ny organisationsstruktur sattes som sagt vid årsskiftet 2007/2008. Fyra enheter inrättades, Mark- och exploatering, Plan, Mät- och Kart samt en Stab alla med varsin enhetschef. Cheferna för respektive verksamhet bildar tillsammans med stadsbyggnadschefen kontorets ledningsgrupp.

I samband med att miljökontoren i Tyresö, Haninge och Nynäshamns kommuner har slagits samman lades Miljö- och bygglovskontoret ner 2008-04-01 och bygglovsavdelningen ingick i stället som bygglovsenhet under stadsbyggnadskontoret. Därmed har alla verksamheter som är kopplade till stadsbyggnadsprocessen samlats under samma tak på plan 5 i kommunhuset.

Den 1 mars 2008 genomfördes den tidigare planerade förändringen i kontorsledningen då Peter Hellsten avgick som stadsbyggnadschef och Elisabeth Argus tog vid. Under 2008 har kontoret gjort ledningsgruppsmöten och utbildning i chefsrollen för 3 nya chefer. Den 1:a oktober överflyttades ansvaret för vandrarhemmet till utvecklingsförvaltningen.

Kontoret har arbetat med att ta fram en image (professionella, nytänkande och hjälpsamma) som tjänar som mål för hur kontoret vill kännetecknas av kunder och invånare. Spelregler som anknyter till hela kommunens gemensamma spelregler har också tagits fram och dessa tjänar som en värdegrund hur personalen ska förhålla sig både internt och externt. "Ny som chef" utbildningar har tre av enhetscheferna genomgått och hela leningsgruppen har gått utbildning i "Bättre samspel". Kompetenshöjande åtgärder inom bemötande, kommunikation har påbörjats under 2008 och kommer att fortsätta under 2009. Hela stadsbyggnadsprocessen har kartlagts och den ligger till grund för både införskaffande av nytt IT stöd som för utveckling av projektarbete. Med dessa åtgärder har kontorsledningen en god grund för kommande utmaningar.

Personalsituationen på kontoret har varit trygg om än bygglovsenheten hade vissa var svårigheter i början av 2008 med flera vakanser. Under den mest hektiska perioden under våren hade enheten halverad bemanning. Från hösten 2008 är bygglovsenheten fulltalig. Mät- och kartenheten har även den haft vakanser under året beroende av föräldraledigheter och omsättning på mättningsverksamheten. Under året har 2 personer slutat och en person har pensionerats.

Förändringar i Plan- och bygglagen 2010 kommer troligen att medföra att arbetssättet på bygglovsenheten måste ändras och personalens kompetens breddas. Arbetsbelastningen på stadsbyggnadskontoret mark och planenheter kommer inte att påverkas av den stundande lågkonjunkturen beroende på att trycket på att få fram planer är fortfarande stort och eftersom planprocessen är utdragen i tid och med tanke på att nästa 90% av våra planer blir överklagade. Möjligheterna att rekrytera kompetent personal bedöms bli bättre på grund av lågkonjunkturen.

I början av 2009 kommer kontoret att starta ett projekt med namn "Förbättrad bygglovsservice". Det är en långsiktig satsning på 4 år för att vidareutveckla och förbättra bygglovsservicen. Det betyder att bygglovsenheten behöver utveckla lösningar för att minimera tid och besvär för kunden. Idén är att genom ett gott bemötande, tydlig kommunikation och modern handläggning vägleda bygglovssökanden genom bygglovsprocessen. För att möta dagens krav på tillgänglighet och korta handläggningstider behöver ett antal åtgärder utföras bl.a. nya arbetsrutiner, modernisering av bygglovsarkivet och förnyat IT- stöd för att möjliggöra utveckling av e-tjänster. Därutöver behöver personalen få utbildning och träning i bemötande och kommunikation för att därigenom säkerställa god kvalitet och service.

Framtiden

Ambitionerna är höga när vi planerar Tyresös framtid. Den vikande konjunkturen kommer tyvärr att leda till att en del av våra större bostadsprojekt kommer att senareläggas. Det vi märker av just nu är att byggherrarna till startklara projekt är kostnadsmedvetna och vill därför avvakta byggstart eller anpassar tempot efter efterfrågan. Ett sådant exempel är HSB:s produktion på Siklöjevägen. En annan anledning kan vara att man har svårt att låna pengar för projekten.

Stadsbyggnadskontoret beräknar att 2009 kommer att bli lika som 2008 d.v.s. ett mellanår för igångsättande av byggprojekt. Lågkonjunkturen kommer troligtvis att innebära ett mindre antal byggda bostäder jämfört med beräknat. Planmässigt finns det däremot god beredskap med flera större projekt klara för byggstart om marknaden så tillåter: Veronikagränd(ca 60 lgh), Tyresö centrum(ca 110 lgh) och Siklöjevägen(ca 50 lgh i etapp 2). Veronikagränd byggs som hyresrätter i Tyresö Bostäders regi och projektet är därför troligtvis inte lika konjunkturkänsligt som de övriga. När det gäller förnyelseplaner kan bygglov för enskilda villor börja ges inom etapp 8 i Strand(Vitsippevägen). Detaljplaner för tätare bebyggelse som troligtvis vinner laga kraft 2009 men där byggstart inte hinns med är Varvsvägen, Strandängarna, Trygghetsboendet och kv Porträttet.

Förhoppningsvis har konjunkturen vänt när flera av nu pågående planer vinner laga kraft.

Omvandlingen av de östra kommundelarna innebär en stor belastning på den kommunala ekonomin eftersom planläggningen och utbyggnaden kräver stora kommunala investeringar i det övergripande gatu- och gångvägsnätet inom dessa områden. För våra förnyelseplaner inom detta område kan ändå den vikande konjunkturen ändå ge en positiv effekt då troligtvis priserna på anläggningsarbeten kommer att sjunka efter flera års ökade priser.

I finanskrisen spår kommer det att bli färre bygglovsansökningar, med en prognostiserad nedgång i småhusbyggandet på 30 – 40 %, än tidigare även om de räntesänkningar som har skett ger möjligheter att bygga. Detta kommer att påverka antalet ärenden inom främst ny- och tillbyggnad av småhus, förrättningsförberedelser och nybyggnadskartor som beräknas minska jämfört med 2008. För övriga mätuppdrag finns möjlighet att öka kommunens marknadsandel så där behöver inte effekterna av lågkonjunkturen bli lika stora. Storleken på de nya husen kommer troligen att bli måttligare, vilket redan märkts under 2008. Plan- och byggtaxan kommer att ändras under 2009 så att "mindre bygglov" får bättre kostnadstäckning.

Utsläppen av koldioxid och den därmed alarmerande uppvärmningen av jorden kommer att ställa mycket stora krav på oss att på olika sätt i kommande planläggning där vi bör eftersträva intelligenta miljölösningar för kommande bostäder och verka för att minska privatbilismen till förmån för det kollektiva resandet. I Trädgårdsstaden etapp 3 arbetar kontoret med en idé om att delar av området ska bebyggas med energieffektiva hus. En förtätning med nya bostäder i och i nära anslutning till kommunens tre centrumanläggningar skulle innebära att de boende fick god service och tillgång till bra kollektivtrafik. Förutom en ökad trygghet och bekvämlighet för de äldre skulle en förtätning med bostäder i våra centrumanläggningar även innebära ett minskat bilberoende.

Några viktiga händelser under 2009:

- Övergång till nytt geodetiskt referenssystem (SWEREF 99, 18 00), kommer att ske f o m 2 februari.
- Ny intern och extern webbkarta lanseras 1 april.
- Start och genomförande av projektet "Förbättrad bygglovservice"
- Ny bygglovstaxa
- Planering av Trädgårdsstaden etapp III
- Fortsatt arbete med utveckling av Tyresö Centrum
- Förberedelser inför arkitekttävlan för utformning av varvsområdet
- Utveckling av e-tjänster
- Personalinsatser i kommunikation och bemötande
- Kompetenshøjande åtgärder inom klimat- och miljöfrågor

3.5 Lokalförsörjning

Verksamhetsbeskrivning

Tekniska kontorets fastighetsenhet drivs som en balansräkningsenhet som svarar för kommunens lokalförsörjning. Enheten ansvarar inför kommunstyrelsen för förvaltning av kommunens egna verksamhetsfastigheter samt inhyrning av lokaler för kommunal verksamhet. Enheten utför fastighetsförvaltningens underhåll med en egen servicesektion. Övrigt underhåll utförs av entreprenörer.

Enheten för lokalförsörjning samarbetar med kommunens förvaltningar/lokalnyttjare för anpassning och utformning av lokaler.

Tekniska kontorets enhet för lokalförsörjning ombesörjer nyproduktion av bla skol- och förskolebyggnader, sporthallar samt lägenheter anpassade för äldreboende och handikappomsorg. Enheten ombesörjer även ROT-arbeten d v s Renovering, Om- och Tillbyggnader av egna fastigheter.

Förvaltningarna betalar internhyra (självkostnadspris) till fastighetsenheten.

Årets verksamhet

Skolor

Under hösten har utbyggnad av Breviks skola (etapp 3) påbörjats med ytterligare två skepp, hela utbyggnaden beräknas vara klar till dec. 09. Skolornas utemiljö har varit eftersatta och i samband med årliga besiktningar har många bristfälliga lekmiljöer akut byggts bort. Mottagningsköket på Stimmets skola har byggs om och på Nyboda skola har renovering påbörjats, klart mars 2009. Ventilationen på Nyboda högstadium har byggts om efter föreläggande av arbetsmiljöverket. Klart juli 2009.

Förskolor

Förskoleverksamheten utökades med en ny förskola som fick namnet "Kattfoten" och togs i bruk i början av 2008. I förskolan Slottsvillan har en gammal fastighet rivits och ersatts med en paviljong. Utredningar om framtida behov av nya alt. utbyggnader av förskolor har utförts under året ex. utbyggnad av Stjärnan, "Sågverksområdet " och Fornudden. Förskolan Paletten har fått köket renoverat.

Gymnasiet

Gymnasiet har utökats med ny bygghall för utbildning av byggnadsarbetare. Projektering är påbörjad av en utbyggnad och renovering av aulan. En ny el-avdelning är också projekterad.

Sociala

Ny "Backstuga" har byggts vid Industrivägen.

Björkbacken - renovering samt utbyggnad med individuella våtgrupper påbörjades efter semestern, hela arbetet kommer att vara klar juli 2009.

Omsorgsboende vid Gränsvägen har påbörjats. Klart 2009.

Säkerhet

Säkerhetsåtgärder har i samråd med trygghetsrådet och säkerhetsansvarig utförts på Energisparåtgärder:

Energisparåtgärder

Trollbäckens IP där gamla elpannan och varmvattenberedaren bytts ut mot fjärrvärme.

Brandstationen har försetts med nytt ventilationsaggregat med värmeåtervinning.

Projektering av luftvärmepump på förskolan ”Klinten” på Fornuddsvägen 1 har utförts, installationen planeras att utföras under 2009.

Projektering av konvertering till fjärrvärme till Dalskolan, investering och byggstart 2009.

Övriga projekt

Bollmoravallens 11-manna gräsplanen har byggts om till konstgräs. Trollbäckens IP:s gräsplan har byggts om till konstgräsplan och försetts med ny belysning. Projektering för en ny grusplan där tennisbanorna nu finns har utförts med flyttning av kallförråd och rivning av förråd och verkstad, byggstarten är beräknad till februari 2009.

På Trollbäckens IP har en ny ishall byggts klart.

I kommunhuset har flera stora ytskiktsrenoveringar utförts.

Tyresö Ridskola har efter utbrott av kvarka fått ett nytt sjukstall. Stallet har även fått ett nytt tak.

Projektering av nybyggnation av idrottshall vid Dalskolan har utförts, byggnationen ska påbörjas i början av 2009 och vara klart under året.

Föreningsverksamheten har fått nya lokaler i Nyboda

En utbyggnad av Förrådet har påbörjats med nytt konf.rum och omklädningsrum för damer klart 200903.

Övrigt

Försäljning av Tyresögården avslutades i början av året, kommunen är kvar som hyresgäst på ett våningsplan till och med december 2009.

Förskolan JoJon har sålts.

Thulevägen 21-23 TKV/Uddeholmsoffset har delats till två separata fastigheter. Kommunens verksamhet har flyttat från Thulevägen till Radiovägen allt för att möjliggöra en ev. försäljning av båda fastigheterna under 2009. Samtidigt förbättras lokalutnyttjandet på Radiovägen inte bara för fastighet utan även för VA, park och gata.

Underhållsplan för alla fastigheter är framtagen, resultatet blev ett behov av 25 – 30 milj. /år för att bibehålla fastigheternas värde och möjliggöra framtida nyttjande.

Energiplan för kommunal energianvändning är framtagen och antagen. I planen som sträcker sig tom 2020 finns beskrivit tillförsel, distribution samt användning av energi i kommunen. I

informationsdelen finns de globala, nationella och regionala målen beskrivna och i den s.k. beslutsdelen finns diverse mål och åtaganden beskrivna, dessa ska årligen följas upp.

En omfattande inventering och förslag till åtgärder av att säkerställa transportvägarna till och från kommunens fastigheter och verksamheter har genomförts, efter anmärkningar från arbetsmilöverket. Åtgärder ska genomföras under 2009 efter en fastställd tidplan.

Ett skyltprogram för våra fastigheter är framtaget och upphandlat.

I oktober fick fastighetsenheten 10 000 tkr för tidigareläggning av eftersatt underhåll till framförallt skolor och förskolor. Det extra anslaget innebär att vi även under 2008 kan trygga det periodiska underhållet.

Energiuppföljningsprogram har integrerats i fastighetsdatasystemet DEFU och kommer att resultera i att förbättra uppföljning och analyser av energiförbrukningar.

Uppmätning av samtliga byggnader samt en anpassning till bruksareor har utförts under året. Syftet är att säkra gamla uppgifter på areor samt likställa ytberäkningarna med Södertörn, allt för säkrare leverans av nyckeltal.

Kostnaderna för skadegörelse har ökat ytterligare under året. För att minska vandaliseringen och kostnaderna har ett program startats upp tillsammans med säkerhetsenheten. Ett händelsestyrt tv-övervakningssystem med belysning och högtalare kopplat till en larmcentral kommer att installeras i Kumla skola, klart 200903.

Energideklaration har påbörjats och ska vara klar 200903.

Fördelningsnycklar och arealer för internhyressystemet har gjorts om, allt för att säkerställa en rättvisare fördelning.

Större underhållsarbeten som genomförts under året är bl a:

- Gunghästen - ny ventilation.
- Kryddan - ny markdränering runt huset.
- Sagan - ny ugn och nytt tak.
- Karlavagnen och Paletten - utvändig renovering.
- Båten - nya golv.
- Paletten - nytt tak och panel.
- Loket - ny ventilation.
- Villa Granbacken - utvändigt panelbyte.
- Tyda Loppis - utvändig renovering.
- Dalskolan, Fornudden och Kumla skola - utvändig renovering.
- Hanvikens, Stimmet och Sofieberg - utvändig renovering.
- Kumla skola och Sofieberg - invändig renovering.
- Tyresö gymnasium - invändig renovering.
- Dalstugan, Karlavagnen, Ballongen, Hanviken (del av) Växahuset, Krusboda skola, Stimmet och Njupkärr - renovering/byte av yttertak.

- Ballongen - fasadrenovering.
- Kringlan - renoverad efter fuktskada.
- Forellen, Tyresö gymnasium och Hanviken skola - invändig målning.
- Nyboda, Kulturskolan och Föreningsgården har fått nya skyltar.
- Tyresö gymnasium, Njupkärr, Stimmet, Sofieberg och Dalskolan - byte av belysning
- Forellen, Tyresö gymnasium och Hanviken skola - invändig målning.
- Nyboda, Kulturskolan och Föreningsgården har fått nya skyltar.
- Tyresö gymnasium och Forellen - invändigt golv.
- Sofieberg - sanering av golvet i huvudbyggnaden samt nytt sportgolv i gymnastikbyggnaden.
- Hanviken skola - renovering av duschar, omklädningsrum i gymnastikbyggnaden efter fuktskada.

Nyckeltal

	Bokslut 2004	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Bokslut 2008
Egna fastigheter					
m ² brayta	173 631	175 175	174 229	175 588	184 571
Bruttokostnad kr/m ²	803*	784	900	939	926
Underhåll/rep. kr/m ²	157	143	188	257	208
- varav underhåll	88	70	108	177	138
- varav reparationer	69	73	79	80	70
energiförbrukning kr/m ²	137	139	140	137	154
Inhyrda fastigheter					
m ² brayta	31 672	31 532	31 532	30 430	31 731
Bruttokostnad kr/m ²	1 180	1 199	1 192	1 336	1 347
Underhåll/rep. kr/m ²	39	35	50	87	46
- varav underhåll	25	14	27	61	16
- varav reparationer	14	21	23	26	30

* På grund av branden på Krusboda skola har kostnaderna per kvadratmeter ökat.

3.6 Väghållning och park

Verksamhetsbeskrivning

Väghållningen består i huvudsak av två huvuddelar, vinterväghållning och barmarksunderhåll, väghållningen omfattar ca 1 320 000 m² gång- och körbanor. Resurser och organisation för vinterväghållningen står redo från den 15:e oktober fram till maj nästkommande år. I vinterväghållningen ingår plogning av gång-cykel och körbanor, halkbekämpning med flis/sand eller salt (salt endast på bussgator), bortforsling av snö till snötippor när så krävs av trafiksäkerhets skäl, vinterväghållningen avslutas med upptagning av överblivet halkbekämpningsmaterial. Arbetet med barmarksunderhållet består bland annat av reparationer

och underhåll av vägbeläggning, vägräcken, staket, trafiksignaler, trafikskyltning, rensning av diken och gatubrunnar samt renhållning av gång- och körbanor.

Tekniska kontoret ansvarar för skötseln av kommunens grönytor på totalt ca 649 000 m². Arbetet omfattar vårstädning, plantering av sommarblommor, gräsklippning, trädbeskäring, naturvård, renhållning av grönytor, klottersanering, tömning av papperskorgar/hundlatriner, underhåll och besiktning av lekredskap samt skötsel av vissa bollplaner. Under vintersäsongen åligger det parksektionen att snöröja (handskotta) trappor, förskolor och skolor samt att medverka vid sandupptagningen.

Årets Verksamhet

När det gäller beläggningsunderhållet så har 23 100 m² belagts enligt följande.

Område	Antal m²
Bollmoravägen	5 400
Kärrvägen	5 400
Lindalsvägen	3 200
Njupkärrsvägen	1 300
Tyresövägen	5 100
Wättinge Gårdsväg	2 700

Övriga arbeten som har utförts under året bl.a. gatuunderhåll, skyltning av 30-zoner, sly röjning i vägdiken, sugning av rensbrunnar och reparation av trafikskyltar.

Kundtjänst hanterar inkommande samtal som gäller felanmälan och förslag till verksamhetsförbättringar vilka sedan vidarebefordras via ett felanmälningsystem (DEDU) till arbetsledaren. Prioritering och planering av åtgärder görs av arbetsledning. Efter utförd arbete tas personlig eller mailkontakt med kunden.

Den milda vintern medförde ökat slitage på vägbeläggningarna. Under året har 23 100 m² väg belagts med asfalt. Nytorpsvägen har belagts med tystasfalt (bullerdämpande). Trafiksäkerhets höjande arbeten har genomförts bland annat införande och uppskyltning av 30-zoner, detta arbete kommer att fortgå under 2009.

Under vinterhalvåret har parksektionen arbetat med naturvård och renhållning. Under sommarperioden har upprustning och nybyggnation av lekparker genomförts. Under sommaren har ett 15 tal "sommarbarn" anställt för skötsel av parker och renhållning.

Under vinterhalvåret har stor vikt lagts vid naturvård, områden som har röjts är Fårdala Gårdsväg, Wättinge Gårdsväg, Örtstigen och Fornuddsparken. Under året har även lekplatser byggts och rustats. Som exempel på en nybyggd lekplats kan Tyresö strands lekplats nämnas och som exempel på en nyupprustad lekplats kan Skrindans lekplats nämnas. Under året har extra resurser och ändrade rutiner för renhållning genomförts. Helgstädning har permanentats efter lyckat försök 2007. Helgstädningen har genomförts under perioden maj-september. En stor satsning under namnet "Vem bryr sig" har riktat sig till skolor och invånare i Tyresö med syfte att minska nedskräpningen i närmiljön. Under slutet av 2008 har en omorganisation av parksektionen genomförts. Förändringen innebär att Tyresö delats in i tre geografiska områden Östra Tyresö, Centrala Tyresö och

Trollbäcken. Varje område kommer att ha en områdesansvarig och 2-3 parkarbetare som är knutna till området

Ett uppskattat inslag under vintern är de marschaller och eldkorgar som finns under luciafirandet vid de mest trafikerade delarna i Tyresö.

Kundtjänst hanterar inkommande samtal som gäller felanmälan och förslag till verksamhetsförbättringar vilka sedan vidarebefordras via ett felanmälningssystem (DEDU) till arbetsledaren. Prioritering och planering av åtgärder görs av arbetsledning. Efter utfört arbete tas personlig eller mailkontakt med kunden.

Drift och underhåll av gatu- och parkvägsbelysning sker genom avtal med Vattenfall-koncernen. Under året har belysningar i Lindalsområdet genomgått en upprustning eller bytts ut mot ny.

Nyckeltal

	Bokslut 2004	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Bokslut 2008
Gator & vägar					
Underhållsyta m ²	1 037 853	1 046 018	1 075 116	1 314 386	1 314 386
Barmarksväghållning					
Kostnad kr/m ²	11,9	12,2	11,68	9,21	8,96
Vinterväghållning					
Nettokostnad kr/m ²	8,75	9,1	9,90	7,69	6,08
Gatubelysning					
Belysningspunkter	6 697	6 747	6 730	6 844	6 980
Kostnad kr/armatur	682	761	724	899	1 142

Personal

Bemanningen på sektionen för gatuunderhåll har under året varit en sektionschef, sex gatu- och parkarbetare varav en är långtidssjukskriven.

Bemanningen på sektionen för parkdrift har under året varit en sektionschef sju parkarbetare, en reparatör och en renhållningsarbetare. Under högsäsong och semestrar har personalstyrkan förstärkts med feriearbetande skolungdom.

Framtiden

Flera nya program tas fram under 2009 och äldre program uppdateras. Exempel på nya program är: beläggningsprogram 2009, program för dikning utarbetas och uppdateras. Ett uppdaterat program för underhåll av rensbrunnar samt ett för utbyte av gatu- och parkbelysningen tas fram. Ny upphandling av fordon och maskiner till vinterväghållningen genomförs.

Nya arbetsrutiner och organisation med bättre egenkontroll och ökat eget ansvar ska leda till engagerade medarbetare med stor motivation, vilket kommer att leda till ett renare och trivsammare Tyresö.

3.7 Idrott och friluft

Verksamhetsbeskrivning

Våra två huvudidrottsplatser har som främsta uppgift att ge föreningarna ändamålsenliga anläggningar för träning och tävling. Även skolelever och allmänheten ska på idrottsplatserna beredas möjligheter till motion och lek.

Bollmoravallen innehåller tre 11-manna fotbollsplaner, två konstgräsplan, en grusplan och en 7-manna konstgräsplan som vintertid är en konstfryst ishockeybana. Dessutom finns en mindre gräsyta för träning samt en ishall med läktare, två cafeterior, verkstäder och förråd samt personallokaler. Tyresö FF hyr klubbrum i cafeteriabyggnaden. Tyresö HK disponerar eget klubbrum i ishallen.

Ishallen var öppen under 15 veckor på våren, varav isföreningarna bekostade de fyra sista veckorna. Hallen öppnade sedan för hösten vecka 32 och där föreningarna bekostade de fem första veckorna. Uteisbanan var öppen drygt 10 veckor på i början på året och öppnades igen under vecka 48, någon vecka senare än beräknat på grund av det milda vädret.

Nyttjandegraden är stort på både konstgräsplanerna och i ishallen, på uteisbanan är nyttjandegraden mindre. Planerna utnyttjas även till viss del på icke bokade tider. Skolorna är också stora nyttjare av både ishall och konstgräset.

Trollbäckens IP innehåller två fotbollsplaner en naturgräsplan och en konstgräsplan. En allvädersbelagd friidrottsbana och en nybyggd ishall. Anläggningen innehåller dessutom två tennisbanor, cafeteria, verkstäder och förråd samt personallokaler. Hanvikens SK hyr en klubbstuga på området. Tyresö Friidrottsklubb har låtit uppföra en klubbstuga inom samma område.

Den konstfrysta isbanan öppnade v37, detta blir den första säsongen ishallen körs fullt ut.

Ingen naturis kommer att spolats upp på den nya konstgräsplanen

Naturgräsplanen har nyttjats ungefär i samma omfattning som tidigare år. Denna kräver stora arbetsinsatser för att hålla en bra kvalitet.

Friidrottsbanorna användes mycket av två aktiva föreningar, Tyresö Friidrottsklubb och Hanvikens SK, även samtliga Tyresös skolor är flitiga användare på friluftsdagar och liknande. Deltagarna i föreningarnas verksamhet har nu blivit så duktiga att de ställer högre krav anläggningen och de redskap som finns. Stavhoppsmattan är inte godkänd för tävling och träning på högre nivå. Under 2007 inköptes en reglementsenlig kastbur för diskus och slägga som togs i bruk våren 2008, även en del friidrotsredskap införskaffades 2008.

Övriga bollplaner i kommunen ska ge föreningar, skolor och en bredare allmänhet möjlighet till aktiviteter på planer, vid skolor och i bostadsområden. Verksamheten omfattar drift och skötsel av två stora grusfotbollsplaner samt åtta mindre grusplaner. Vissa planer spolats vintertid.

De flesta grusplaner är schemalagda för fotbolls-föreningarna och nyttjas främst måndag t o m torsdag kl 17.00-22.00. Wättinge bollplan hålls snöfri från och med vecka 3. Fotbolls-föreningarna får ta en del av kostnaderna för detta arbete.

Kommunens *friluftsanläggningar* syftar till att ge allmänhet, skolor och föreningar möjlighet till friluftsliv, naturupplevelser, rekreation, idrott, motion och lek i naturmiljö. Anläggningen i Alby består av friluftsgård med servering och matsäcksstuga, bastu med omklädning, Naturens rum, spår och leder, gräsytor, friluftsbad, grillplatser, beachvolleyboll- och bouleplaner.

De *friluftsbad* som kommunen tillhandahåller syftar till att ge allmänheten möjlighet till rekreation och avkoppling vid naturstränder i god miljö med tjänligt badvatten.

Aktuella bad är Strandbadet och Trinntorp vid Erstaviken, naturreservatet Sandholmarna på Dyviksudde, Stenbadet och Hästhagsbadet vid Drevviken samt baden vid Barnsjön, Öringesjön och Albysjön. Skötsel och underhåll ombesörjes av personalen från idrottsplatserna.

Bad som ligger på kommunal mark men underhålls av tomt- eller villaägarföreningar, får ekonomisk hjälp till sop- och latrinhämtning. Dessa är baden vid Ällmora, Noret, Brevik, Raksta och Gimmersta.

Verksamheten i *simhallen* syftar till att ge allmänhet, föreningar och skolor möjlighet till bad och rekreation, simundervisning, motions- och tävlingssimning i ändamålsenlig anläggning.

Tyresö simhall är belägen nära Tyresö centrum. Anläggningen innehåller en 25-meters bassäng med åtta banor och en mindre övningsbassäng. Vidare finns solarier, motionsrum, gym, fyra bastur och cafeteria. Simhallen håller öppet alla dagar under hela året förutom 3-4 veckor under sommaren samt vissa storhelger. Simhallen drivs på entreprenad av Medley AB sedan 060701 på korttidskontrakt på grund av osäkerheten med vad som ska hända med simhallen. Upphandling angående ny simhall pågår och beräknas vara klar under våren 2009.

Ridskolan drivs av Tyresö Ryttaförening för att ge möjlighet till hästintresserade att rida och pyssla med hästar. Föreningen betalar hyra för anläggningen, men får också bland andra bidrag ett till att ha personal för underhållet av anläggningen.

Årets verksamhet

Sektionen som flyttades över till tekniska kontoret den 1 januari 2007 genomgick en mindre organisationsförändring 2008. Förändringen innebar att föreståndarna på Alby friluftsområde, Bollmoravallen och Trollbäckens idrottsplats fick utökade befogenheter. Sektionen svarar för driften av kommunens idrottsplatser, bollplaner, friluftsanläggningar, friluftsbad. Under året har en ny konstgräsplan och ishall på Trollbäckens idrottsplats färdigställts.

Idrottsplatser

Föreningarnas önskemål om tider på grusplanerna har kunnat tillgodoses. Det finns ytterligare timmar på mindre attraktiv tid. På den snöfria bollplanen Wättinge är tiderna nästan till 100 % utnyttjade på attraktiv tid. Mindre attraktiv tid utnyttjades inte till fullo.

Naturisbanor har spolats upp under ett par veckor på några planer från mitten av januari till och med vinterlovet.

Driftsektionen har gjort underhållsinsatser på gräsyterna vid Strandskolan och Krusboda ängen. Dessa kräver en hel del skötsel i form av klippning, gödsling och dressning. Ytan vid Strandskolan användes i nästan enbart av skolan medan Krusboda ängen främst nyttjas av amerikanska fotbollens ungdomsverksamhet, dock i mindre omfattning efter tillkomsten av konstgräsplanerna på Bollmoravallen och Trollbäckens IP.

Friluftsanläggningar

Skridskobanan på Albysjön kunde tas i bruk under få veckor på grund av den milda vintern. Skidspåren var igång någon vecka tidigare och höll ungefär lika länge som isbanan. Personalen från Alby medverkade med serviceinsatser inför skridskoloppet Drevikenrännnet som tyvärr ställdes in på grund av den milda vintern.

Cafeterian och bastun vid friluftsgården har hållits öppna under helger och torsdagskvällar genom ett avtal med orienteringsklubben Söders SOL-Tyresö.

Anläggningsrådet på Alby har haft fyra möten under året. Korpen genomförde firandet av Valborgsmässokvällen. I mitten på september genomfördes Albydagen där tyresöföreningar fick visa upp sig. Ett mindre antal tyresöföreningar var med denna gång.

Varje år träffas företrädare för stiftelsen Tyrestaskogen och Alby friluftsområde för att samordna arbetsinsatser i natur och för skidspår.

Personalen står också för en relativt stor arrangemangservice till föreningar, skolor med mera, till exempel valborgselden, Albydagen, naturstigar, kulturförvaltningens järnåldersdagar.

TYDA disponerar gamla arrendatorsbostaden inom området. Deras verksamhet går ut på att sysselsätta vuxna med utvecklingsstörning. Dom får lättare underhållsarbeten inom friluftsområdet av den ordinarie albypersonalen.

Friluftsbad

Då vädret under sommaren var relativt dåligt var besöken på badplatserna färre än 2006. Underhålls- och skötselinsatserna utförs av personalen från idrottsplatserna. Vi får hjälp under badens högsäsong med en ungdomsgrupp organiserad från Utvecklingsförvaltningen. Vattenprover vid baden tas enligt särskilt schema upprättat av miljöenheten.

Vid Trinntorpsbadet byggdes under hösten 2007 en toalett där fekalierna bryts ned biologiskt och tömningsfrekvensen kraftigt minskas, toaletten har fungerat utmärkt under säsongen.

Simhallen

Anslaget för simhallen ligger på Idrotts- och friluftsektionens budget, medan Utvecklingsförvaltningens fritidsenhet har den mesta av kontakterna om verksamheten.

Ridskolan

Anslaget för ridskolan ligger på Idrotts- och friluftsektionens budget, medan Utvecklingsförvaltningens fritidsenhet har den mesta av kontakterna om verksamheten.

Personal

Sektionen leds av en sektionschef som är underställd gatu- och parkchefen. På varje anläggning finns en föreståndare som leder det dagliga arbetet. Fjorton idrottsplatsarbetare tjänstgör inom sektionen, en lönebidragsanställning.

Under våren gjordes en organisationsutredning av en extern konsult. Förslaget som presenterades var att ge föreståndarna mer ansvar inom respektive område. Det föreslogs även att sektionschefstjänsten kunde tas bort och att föreståndarna ska ligga direkt under gatu-, park- och anläggningschefen. Samtidigt skulle inomhusidrotten flyttas till utvecklingsförvaltningens fritidsenhet. Denna förändring har genomförts och har börjat fungera under hösten.

Framtiden

Utvecklingen av idrottsplatser går vidare. Önskemål från föreningar är bl.a. flera löparbanor på Trollbäckens idrottsplats, flytt av stavhoppsbädd samt en 7-manna konstgräsplan i stället för

tennisbanorna. Ny läktare och ljusanläggning på Bollmoravallen samt en utbyggnad av konstgräsanläggningar på Östra Tyresö. Även en översyn av Wättinge bollplan kommer att ske, med förslag att även byta beläggning från grus till konstgräs.

3.8 Centralkök

Verksamhetsbeskrivning

Centralkökets huvuduppgift är att tillhandahålla huvudkomponenten i skolmåltiden. Maten produceras och levereras dagligen i kyld form till skolrestaurangerna där uppvärmning sker. Färdiglagad mat och mindre mängder livsmedel säljs till övriga kunder.

Årets verksamhet

Verksamheten har fortsatt inriktats på tvårätterssystemet i skolorna.

Kommunen tog ett beslut om att andelen ekologiska livsmedel ska utgöra 5 % av totala inköpen. Centralköket påverkas främst ekonomiskt. Livsmedelspriserna övriga utbudet ökade med 12 % perioden september 2007 till maj 2008. Upphandling livsmedel genomfördes 2007 med 15 % lägre priser.

Nyckeltal

	Bokslut 2004	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Bokslut 2008
Inskrivna elever	7 424	7 389	7 365	7 215	7 104
Beställda portioner/dag	7 756	7 887	7 910	7 756	7 645
Fasta kostnader	5 015	5 350	5 413	5 554	5 558
Rörliga kostnader	6 378	6 423	6 766	6 728	7 238
Summa kostnader	11 393	11 773	12 179	12 282	12 796
Antal kostdagar	188	181	181	175	181
Antal portioner	1 458 128	1 427 547	1 431 710	1 357 300	1 383 745
Portionspris	7,81	8,25	8,51	9,05	9,25

Framtiden

Införandet av två rätter på matsedeln fr.o.m. vårterminen 2006 ska utvärderas och ytterligare anpassas till elevernas önskemål.

3.9 Miljö och trafik

Årets verksamhet

Miljö- och trafikenheten bildades under våren 2008 och en enhetschef tillsattes 1/8 2008.

Trafikingenjörstjänsten tillsattes med 6 månaders provtjänstgöring i november 2008.

Miljö- och trafikenheten har gett underlag för kommunövergripande mål och åtaganden för år 2009 och framåt.

Genom flera dokument har klimat-, miljö- och energifrågor utgjort tyngdpunkten i årets arbete. Energiplan, Grönplan (ej antagen), Avfallsplan för Tyresö kommun 2008-2020 (är i skrivande stund ute på remiss), KRÖS (Klimatrelaterade ras, översvämnings- och skredkänsliga områden) utredning, framtagande av nya riktlinjer för dagvattenhantering. Dessa bildar tillsammans ett brett underlag för kommunens fortsatta miljö-, energi- och klimatarbete. Informationsmaterial, broschyrer och utställningar har spridit kunskap om frågorna till kommuninvånarna.

Tyresö kommun har genom tekniska kontoret skrivit på en upphandlingsoption för att tillsammans med Nacka och andra Södertörnskommuner samordna varutransporter.

Syftet är att minimera behovet av transporter till, från och mellan kommunens verksamheter och därigenom minska klimatpåverkan och öka trafiksäkerheten.

Anställda inom kommunen och Tyresö Bostäder erbjöds möjlighet att leasa en miljöbil som personalbil under tre år, och betala kostnaden via ett bruttolöneavdrag.

Tyresö kommun har landets näst säkraste trafikmiljö. Det är ett resultat av ett långsiktigt och målmedvetet arbete i enlighet med riksdagens antagna Nollvision genom att anlägga cirkulationsplatser, skyddade avlämningsplatser vid skolor, utbyggnad av gång- och cykelvägar. 30-zoner har successivt införts i bostadsområden. Rapporten "Säkra skolvägar i Tyresö" med förslag på åtgärder för att höja trafiksäkerheten runt skolor blev klar i april 2008. Vandrande skolbussar har kommit igång på Fårdala och Tyresö skola.

Tillgänglighetsinventering av utomhusmiljön i Tyresö kommun genomfördes under våren och sommaren. Inventeringsrapporten ger underlag för åtgärdsplan. Det har gjorts projekteringar vid Fornuddens skola och Tyresö skola i syfte att förbättra skolbarnens säkerhet på väg till och från skolan. Under våren nytrycktes kommunens cykelkarta och distribuerades till samtliga hushåll i Tyresö. Hastighets- och trafikflödesmätningar genomförs kontinuerligt med syfte att kartlägga behovet av eventuella ytterligare trafiksäkerhetsåtgärder. Under våren påbörjades arbetet med att förbättra trafikflödet i korsningen Bollmoravägen-Myggdalsvägen. Bland annat justerades trafiksignalernas intervaller och en ny vägvisning. En uppdaterad version av foldern "Klipp till" har distribuerats till berörda villaägare för att de ska hålla sikten i trafiken fri genom att beskära buskar, häckar och träd. Tekniska kontoret har även delat ut reflexer till kommunens invånare.

Andra åtgärder som genomförts är:

- Ombyggnation av gångbanan på Njupkärrsvägen
- Ombyggnation av avlämningsplatsen för barn vid Fornuddens skola
- Nybyggnation av gångbana på Lindalsvägen
- Nybyggnation av gångbana vid Mediavägen

Kommunens samverkan med Stockholms Läns Landsting och Tyresö Korpen kring projektet "Väx i din Vikt" för barn och unga med överviktsproblematik avslutades i augusti. Korpen

driver arbetet vidare i egen regi. En undersökning av svinn och konsumtion av skolluncher där även näringsanalys av elevportioner ingick gjordes våren 2008. Tre nya promenadkartor togs fram under året, serien omfattar nu 6 kartor som tryckts upp i ca: 3 500 ex av varje och i omgångar distribuerats till kommunens servicecenter, bibliotek och vårdcentraler samt till PRO, SPF och Korpen.

Internationella naturvårdsunionen (FN-organ) utsåg 2008 till grodans år. Södertörnskommunerna har under året utfört ett större projekt med att undersöka livsbetingelserna och förekomsterna av regionens groddjursarter (5 st). Groddjuren är en grupp organismer som är extremt hotade såväl globalt som lokalt i takt med att deras livsmiljöer ianspråkats för annan markanvändning. Resultaten från undersökningen bearbetas just nu (dec-2008) och en projektrapport är planerad att ges ut under våren. Arbetet är en viktig grundsten för kommunerna för att kunna ta hänsyn för denna djurgrupp i den kommunala planeringen.

Arbetet med statligt samfinansierade naturvårdsåtgärder i Alby naturreservat närmar sig sitt slut. Under våren 2009 ska projektet avrapporteras. Kommunen har återställt ett par igenväxta hagar och förberett dem för bete genom stängsling. Vidare har sedan 2005 Tyresö naturskola bedrivit sin verksamhet i reservatet. Olika tematiska kurser ges för alla barn- och ungdomar i årskurs 2, 5 och 8. Teman om klimatet, vattenmiljön och skogen har varit grundstommen under året. Totalt har 59 klasser (1336 elever) avlagt 71 besök på Naturskolan. Reservatet har försetts med välkomnande informationstavlor vid de större entréerna.

Ett utredningsarbete för en nordlig huvudentré till Tyresta nationalpark och naturreservat har utförts under året tillsammans med Tyrestaförvaltningen. En projektrapport med flera möjliga alternativ har tagits fram.

Förberedelser för att inrätta naturreservatet Dyviks lövängar har under hösten bedrivits inom enheten och med det lokala föreningslivet.

Enheten har utfört de årliga vattenprovtagningarna i sjöar, vattendrag och i kustvattnen. Mätdata ligger sedan till grund som en del för arbetet inom till exempel Tyresåsamarbetet och den lokala vattenvårdsplaneringen i kommunen.

Samarbetet med Tyrestaförvaltningen har under de senaste åren ökat och olika naturvårds- och friluftslivsfrågor samverkas det kring. Frågor kring dispens från reservatsföreskrifter och liknande vid olika idrottsevenemang i fält har diskuterats.

Enhetens naturvårdskompetens har utnyttjats inom kommunens detaljplanearbete. Konsultationer kring olika delområdens vegetation och vattenområden har skett under hela året.

Den 1 april 2008 överfördes ansvaret för skyddsjakt och viltvård från miljö- och byggnadsnämnden till kommunstyrelseutskottet. Inom kommunen är det fyra personer som på sin fritid utövar verksamheten inom Tyresökommun förutom de stora grönområdena söder om Tyresås sjösystem. Skyddsjakt är ett av många sätt att förebygga skador som viltet kan orsaka eller av hänsyn till allmän hälsa, säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. Verksamheten bidrar även till att bevara naturens mångfald.

Genom en aktiv skyddsjakt som främst bedrivs under normala jakttider bidrar vi till att öka trafiksäkerheten genom att minska risken för påkörningar på våra vägar. På önskemål från en

mängd villaägare hjälper vi till att skydda trädgårdar från plundring av blommor med mera. Många vilda djur har anpassat sig till och bosatt sig i våra trädgårdar. Genom en aktiv skyddsjakt försöker vi hålla ner djurpopulationen till en acceptabel nivå. Vi hjälper även till med avskjutning av exempelvis grävlingar som förstör husgrunder och kanadagäss som förorenar våra badstränder. Som grädde på moset hjälper vi även vår medborgare att ta hand om kadaver som ligger på enskilda tomter eller drunknade djur i pooler. Verksamhet sköt i mycket nära samarbete med polismyndigheten som även utnyttjar våra jägare för eftersök vid påkörning av djur. Polismyndigheten ser Tyresö kommun som ett föredöme i länet för denna typ av verksamhet.

Framtiden

I juni 2006 antog riksdagen propositionen Nationell klimatpolitik i global samverkan (prop. 2005/06:172). Där fastställs att det nationella klimatmålet som antogs för klimatpolitiken år 2002, ligger fast. Det innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser, under perioden 2008-2012 ska ligga på en nivå som är fyra procent lägre än utsläppen år 1990. På lång sikt ska de svenska utsläppen av växthusgaser minska till en nivå lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år. En förutsättning för att ändra konsumtionsvanor och livsstil är ökad kunskap och engagemang från medborgarna. Åtgärder för att inom kommunens ram möta utmaningen bör därför ha hög prioritet.

Ansvarsområden som detta främst berör är energieffektivisering, transport- och trafik, fastighetsförvaltning och stadsplanering. För att genomföra de kommunövergripande målen och åtaganden inom områdena miljö, naturvård, naturövervakning, hållbar utveckling och folkhälsa behöver miljö- och trafikenheten bistå andra enheter med extra stöd, främst genom informationsunderlag. Arbetsbördan för enheten bedöms öka avsevärt genom detta.

Folkhälsan påverkas även negativt genom trenden till alltmer stillasittande livsstil hos barn och vuxna. Andelen äldre invånare i kommunen kommer att öka framöver, och behovet av planering och insatser för att kunna stödja hälsan för äldre ökar.

Naturvärden i länet står inför stora utmaningar speciellt i de mer tätortsnära delarna. Länets starkt diversierade och småbrutna landskap ger upphov till en rik mångformighet såväl landskapsmässigt som ned på artnivå. Kunskap om dessa värden är viktigt för att kunna mildra effekterna av en tilltagande förtätning av våra tätorter.

Miljöövervakningen har stora utmaningar för framtiden, i Tyresö kanske främst i vattenmiljön och införandet av Ramdirektivet för vatten i länets kommuner och vattendistriktet. Arbetet med Vattenmyndigheten och dess beredningssekretariat väntas öka och kräva mer personalresurser framöver.

Den nuvarande skyddsjakts- och viltvårdverksamhet har successivt utvecklats från början på 1980 talet då miljö- och hälsoskyddsnämnden fastställde dess ramverk. En total översyn av verksamheten har påbörjats och beräknas vara klar under första hälften av 2009.

Lokala trafikföreskrifter ska levereras till Vägverkets navigeringssystem Nordisk Vägdatas Trafiksäkerhetsarbete på kommunens vägnät fortsätter enligt Nollvisionen. Trafikmätningar ska utföras på ett 40 talet platser i kommunen och resultatet ska läggas in i digitalt kartformat. Fortsatt utbyggnad av beslutade 30-zoner på lokalvägnätet.

3.10 Exploatering och sidoordnad verksamhet

Verksamhetsbeskrivning

Exploateringen avser kapitaltjänstkostnader för exploateringsområden som skattefinansierats. Del av utredningssektionens kostnader belastar även verksamheten.

Framtiden

Utbyggnaden av Östra Tyresö kommer att generera ökade kapitaltjänstkostnader vilket påverkar driftsbudgeten för verksamheten.

3.11 Vatten och avlopp

Verksamhetsbeskrivning

Tyresö kommuns va-verk sköter distributionen av dricksvatten och avlopp. Dricksvattnet köps av Stockholms Vatten AB med leverans från vattenverket i Norsborg. Avloppsvattnet behandlas vid reningsverket i Henriksdal.

Dricksvatten är en nödvändighet för invånarna i en kommun. Dess kvalitet måste vara hög och tillgången konstant. Avloppsvattnet måste omhändertas på ett miljömässigt riktigt sätt. Vaverket uppfyller dessa krav vilket innebär att anläggningarna kontinuerligt kontrolleras samt att skötsel och förnyelse sker efter behov. En permanent VA-beredskap hålls året runt för att snabbt kunna åtgärda uppkomna fel.

I VA-verksamheten ingår även nyanläggning av va-ledningar. Upprustning och omläggning i ledningsnät sker då åtgärder bedöms kunna sänka marginalkostnaderna.

Årets verksamhet

Under året har normalt underhåll utförts på anläggningarna. Förstärkning och utbyggnad av VA-systemens kapacitet har fortsatt och pågått främst avseende ledningsnät och pumpstationer för att klara kommande omvandling och utbyggnad av detaljplaneområden i Östra Tyresö. Sjöledning för VA har anlagts under senhösten till Raksta för att försörja detta delområde i kommande plan- och omvandlingsetapper. Kompletterande sjöledning med anslutning till befintliga ledningar i Kalvfjärden har också anlagts under senhösten för att försörja kommande utbyggnadsetapper inom Orrnåset och Måsvägen m.fl. områden i norra inre Brevik.

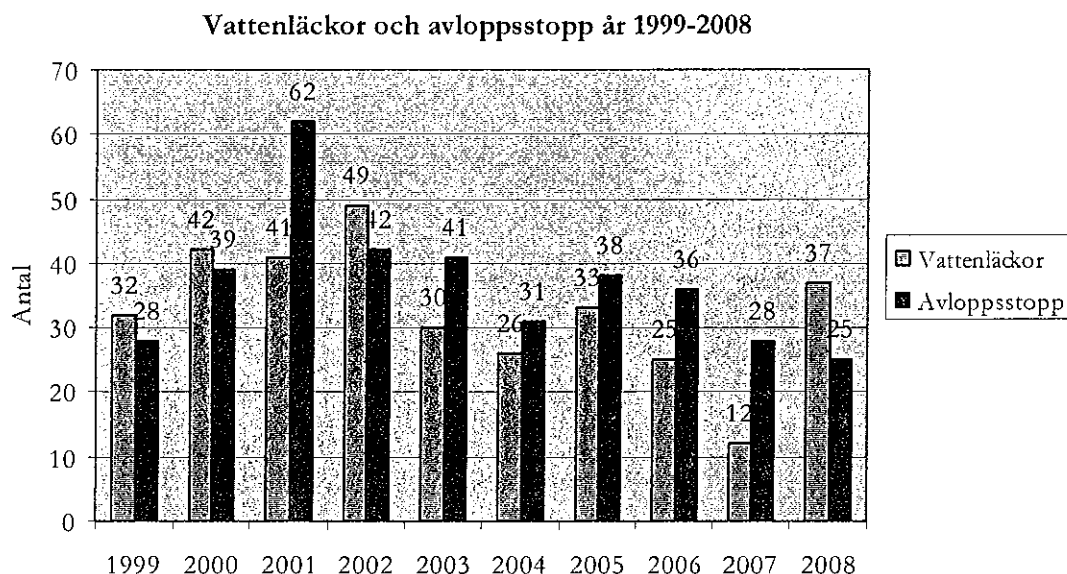
Förstärkningsarbeten från Nyfors pumpstation till bussvärdplatsen vid Myggdalsvägen har pågått under året och i viss mån försvårats på grund av markförhållandena och befintliga ledningar i samma schakter. En s.k. relining av spillvattenledning har utförts i Lindalen utmed Linblomsvägen-Lyrvägen. Nyanläggning av VA vid Långsjövägen i Skälsåtraområdet har genomförts med egna resurser under året och en kompletterande nyanläggning med VA har utförts vid Pelles väg i samma område. Arbeten med ny taktätning- och beläggning på Fårdala vattentorn har påbörjats under året och slutförs våren 2009.

Antalet vattenläckor har uppgått till 37 stycken och antalet avloppsstopp 25 stycken. Nedan följer statistik över vattenläckor och avloppsstopp över en nioårsperiod.

Som följd av ny VA-lagstiftning så har nya allmänna bestämmelser för vatten och avlopp fastställts av kommunfullmäktige 11 december 2008.

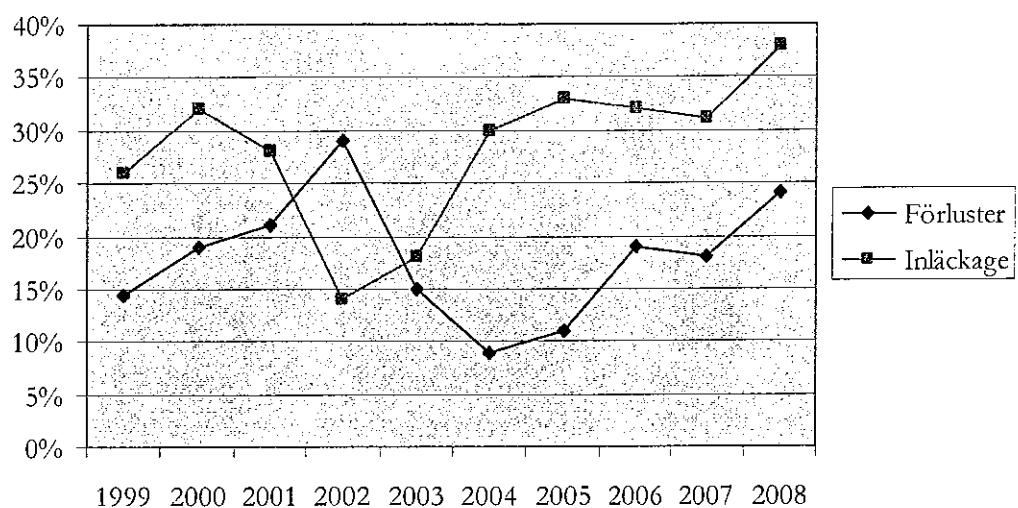
Riktlinjer för hantering av dagvatten har antagits av kommunstyrelsen 25 november 2008.

En utredning av riskerna för översvämningar, ras och skred på grund av kommande klimatförändringar har slutförts under 2008. Resultaten av denna utredning visar på behov av övervakning av grundvattennivåer och markrörelser i vissa strandnära områden. Dessutom innebär resultaten att förstärkning av dagvatten- och VA-nät samt alternativa dagvattenlösningar är nödvändiga.

Va-verket har även under detta år uppfyllt kvalitetsgarantierna (med undantag av vattenförlusterna som varit något högre än beräknat). Förlusterna orsakades främst av något långvariga och svårfunna läckage i renvattennätet under den första delen av året. År 2008 var tidvis mer nederbördsrikt jämfört med tidigare år vilket inneburit att inläckta volymer av dagvatten till spillvattennätet medfört ökade kostnader för spillvattenbehandling i Henriksdals reningsverk. Tekniska kontorets kundtjänst hanterar alla samtal som berör VA-verksamheten som sedan vidarebefordras via ett system för felanmälan till berörda arbetsledare. Åtgärdade fel återspeglaras därefter på motsvarande sätt i omvänd riktning till systemet. Prioritering av inkomna synpunkter/klagomål sker i enlighet med verksamhetens antagna garantier.

Förluster och inläckage i va-nätet 1999-2008

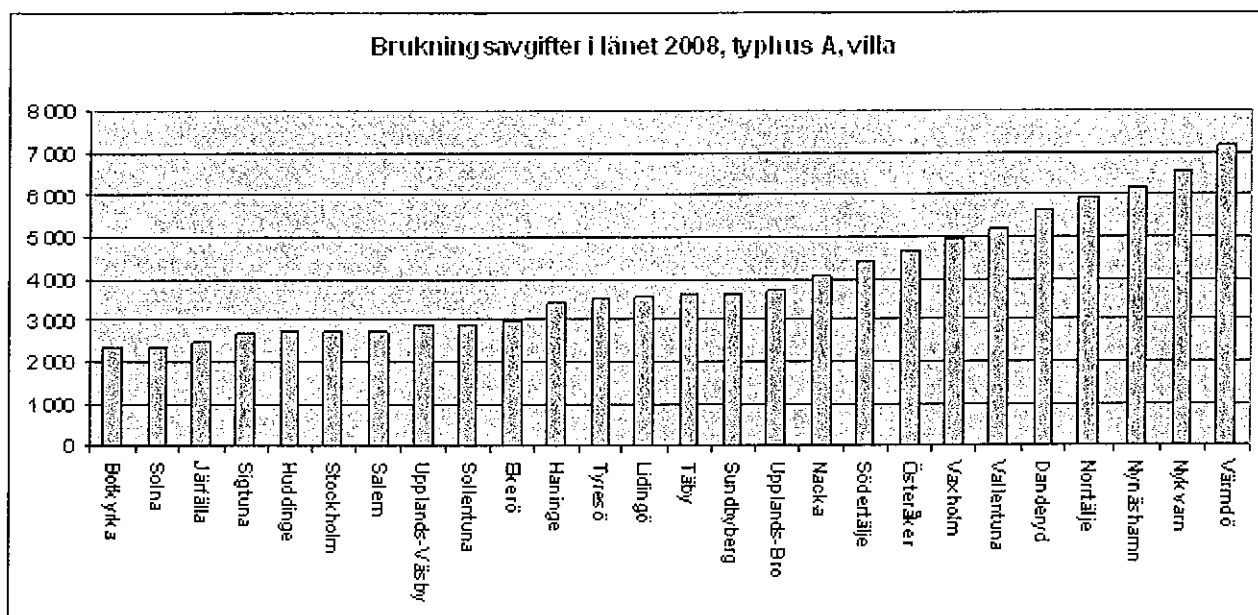

Variationerna på inläckaget är i huvudsak nederbördsrelaterat.

Nyckeltal

	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Budget 2008	Bokslut 2008
Mängd tusen m³					
Försålt vatten	2 600	2 500	2 500	2 600	2 500
Inköpt vatten	3 160	2 821	3 044	3 100	3 279
Avlett vatten	4 150	3 766	4 000	4 000	4 513
Kostnad kr/m³					
Inköpt vatten	1,61	1,67	1,77	1,99	1,99
Avlett vatten	2,81	2,81	2,47	2,96	2,96

Ny VA-taxa antogs av kommunstyrelsen i november 2008 och som tillämpas från 1 januari 2009. Taxeändringen omfattade enbart bruksavgifterna och avgiftshöjningen, 5,3 %, tillämpades enligt gällande index.

Framtiden

Rengöring av vattenledningsnätet fortsätter enligt plan under 2009 och framåt.

Installation av tryckavkännande utrustning på strategiska platser i renvattenanläggningen har påbörjats under 2008 och slutförs våren 2009. Detta medger möjlighet att effektivare övervaka och snabbare spåra kostsamma läckage och avbrott i vattenleveranserna.

Utredning och åtgärder för att undvika felkopplingar av dagvatten till spillvattennätet kommer att ske löpande och aktivt 2009 och framåt.

Va-taxa för anläggnings- och bruksavgifter har höjts med index. Nya avgifter tillämpas från och med 2009 01 01 vilket påverkar verksamhetens tidigare negativa ekonomiska balans.

Viss nyanläggning av VA kommer att ske inom Tyresö Strand eller delar av inre Brevik.

3.12 Renhållning

Verksamhetsbeskrivning

Renhållningsverket sköter hanteringen av kommunens hushållsavfall. I detta ingår hushållsavfall, farligt avfall från hushåll, grovavfall samt slam-, fett- och latrinavfall. Kommunen ska även enligt lag ansvara för all avfallsinformation till invånarna. För mottagning och återvinning av grovavfall finns en kretsloppscentral anlagd. Kretsloppscentralens drift och skötsel samt all insamling av hushållsavfall, grovavfall, elavfall, latrin och slam utförs av entreprenören SITA Sverige AB enligt avtal. Insamling och destruktion av farligt avfall, samt skötsel av två miljöstationer utförs av entreprenören Cija Tank AB. Behandling av hushållsavfallet sker vid Högdalens förbränningsanläggning enligt avtal med Fortum Värme AB samägt med Stockholm stad. Sortering samt behandling och deponering av insamlade grovsopor sköts av SITA Sverige AB vid sin anläggning i Kovik, Nacka kommun enligt avtal. Slamsugning av enskilda avloppsanläggningar från hushåll utan VA-anslutning, utförs av SITA Sverige AB som transporterar insamlat slam till Bollmora pumpstation för vidare transport till Henriksdals Reningsverk Stockholms kommun.

Tekniska kontoret sköter administrationen av renhållningen såsom abonnentkontakter, information och debiteringar genom egen kundtjänst. I verksamhetens ansvarsområde ingår följande:

- Kontrollera att renhållningsentreprenörerna fullgör sina skyldigheter i enlighet med tecknade avtal.
- Meddela föreskrifter om storlek och typ av avfallsbehållare, säckställ och latrinkärl samt högsta vikt för dessa behållare.
- Insamling av hushållens småbatterier enligt särskild förordning.
- Insamling av hushållens elektriska och elektroniska avfall enligt särskild förordning och avtal.
- Svara för information och rådgivning till företag, enskilda hushåll och bostadsföreningar m.m. om avfall.
- Driva beslutade statliga, kommunala och branschföreningen Avfall Sveriges rikskampanjer gällande hushållens avfall.
- Ansvara för att hushållen får relevant information om hushållsavfall inklusive avfall med producentansvar.
- Utarbeta förslag till renhållningstaxa för fastställelse i kommunfullmäktige samt regelbundet se över taxabestämmelserna.
- Besluta i vissa ärenden angående tillämpning av renhållningstaxan.
- Utarbeta förslag till avfallsplan samt förslag till lokala föreskrifter för avfallshantering (renhållningsordning).
- Utveckla renhållningsverksamheten i syfte att minska avfallets mängd och farlighetsgrad samt att så långt som möjligt minimera avfallshandlingens totala miljöpåverkan.

- I samverkan med Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund se till att avfallslämnare hanterar och förvarar avfallet på ett från hälso- och miljöskyddssynpunkt godtagbart sätt.
- Svara för samverkan mellan lokala och regionala intresseorgan.

Årets verksamhet

Vid Kretsloppcentralen har om- och tillbyggnad av personal- och teknikrum genomförts under sommaren och hösten 2008. Dessutom har ny dagvattenlösning och belysning anlagts samt att upphandling av nya avlämningsramper för avfall påbörjats.

Befintligt inpasseringssystem till centralen som funnits sedan 2001 har ersatts med nytt avläsningssystem och nya passerkort till samtliga abonnenter. Förändringen har inneburit smidigare inpassager vilket också gett viss avlastning på tidigare köbildning vid anläggningen.

Öppettiderna på kretsloppscentralen har även detta år kompletterats med söndagsöppet i april och maj mellan 09.00 och 14.00.

En tipp för mottagning av ris, vid upplaget vid Mediavägen har varit extra bemannad under vissa intensivare avlämningsperioder. Denna har också varit tillgänglig för allmänligheten under lördagar och söndagar i april och maj under dagtid.

Tekniska kontoret har i samråd med planenheten vid stadsbyggnadskontoret fått i uppdrag av planberedningen att påbörja ett planarbete för etablering av ny plats för hantering av jordmassor och trädgårdsavfall. Denna nya plats avser att ersätta befintlig behandlingsyta på arrenderad mark vid Mediavägen som fastighetsägaren avser att omvandla till industrimark inom snar framtid.

Kretsloppscentralen hade under året drygt 70 763 besökare som tillsammans lämnade 17 590 ton avfall, vilket är en fortsatt svag ökning jämfört med verksamhetsåret 2007.

En ny informationsskrift, "Kalender 2009 med VA- och renhållningsinformation", har producerats och delats ut till samtliga hushåll i samband med årsskiftet.

Fortsatt omställning av avfallshämtningen har pågått under året i tätbebyggda grupp- och radhusområden för att klara arbetsmiljökrav om tunga lyft och förbud mot att tillåta tunga avfallsfordon inne i områdena. Omställningen har berört kvarvarande delområden i Krusboda, delar av Fårdala och viss del av radhusbebyggelsen i Öringe vilket inneburit att gemensamma underjordsbehållare ersatt tidigare säckhämtning hos berörda hushållen.

Förslag till ny avfallsplan har tagits fram under året. Planen ställdes ut för granskning under senhösten och fastställs av kommunfullmäktige i början av 2009.

Ett försök med behovshämtning och tömningsregistrering vid avfallshämtning har genomförts under året i två testområden, Öringe och Hanviken, omfattande drygt 600 villahushåll. Utvärdering av behovshämtningen har genomförts under slutet av året och ett samlat resultat analyseras i januari 2009. Utfallet av analysen avgör eventuellt förslag till en permanent övergång till behovshämtning inom större delen av kommun.

Alltsedan 2001 har s.k. miljöboxar för farligt avfall funnits som komplement till annan insamling av farligt avfall och vid drygt 1 500 hushåll i västra Trollbäcken. En utvärdering av detta insamlingssystem har genomförts under senare delen av året. Resultaten av

utvärderingen ska användas i kommande utredning 2009 om en utveckling av insamlingen av allt farligt avfall från hushållen i kommunen.

Kommunstyrelsen har fastställt en ny, indexuppräknad, renhållningstaxa i november 2008 att gälla fr.o.m den 1 januari 2009.

En ny "renhållningsordning för Tyresö kommun" antogs av kommunfullmäktige i februari 2008.

Nyckeltal

	Bokslut 2004	Bokslut 2005	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Budget 2008	Bokslut 2008
Avfall i ton						
hushållsavfall	9 378	9 158	9 357	8 834	9 700	9 332
grovavfall	6 867	6 828	7 944	7 272	7 800	7 593
farligt avfall	153	169	127	114	220	119
elektronikskrot	377	471	578	522	-	546
småbatterier						7,3
Totalt	16 569	16 569	705	16 569		17 590
slam (m ³)	10 706	10 645	11 509	12 679		14 324
Kompostrabatter (antal)						
enskilda hushåll	1 750	1 750	1 766	1 764		1 966
flerfamiljshushåll	1 809	1 400	1 850	1 850		1 427

Framtiden

Kretsloppscentralen kommer att byggas ut enligt tidigare planering. Nya avlämningsramper och markarbeten samt utrymme för att kunna kompostera trädgårdsavfall på anläggningen pågår. Fastställelsen av nya avfallsplan med innehåll av åtaganden innebär för närmaste framtiden fortsatta arbeten med utveckling av insamlingssystem för farligt avfall, ytterligare källsortering i fler avfallsfraktionen vid hushåll, effektivisering av tömning av enskilda avloppsanläggningar samt omhändertagande av slam från dessa.